

Naujas didelis laimėjimas Ukrainoje

Sunaikinta šeštoji, dvyliktoji ir dalis 18-sios sovietų armijos. Paimti į nelaisvę 6-sios ir 12-sios armijų vadai. Vokiečių rankas pateko 130.000 belaisvių ir begalės ginklų.

Vokiečių povandeniniai laivai ir aviacija turėjo ypatingų pasisekimų prieš anglus

Vyriausioji Fiurerio būstinė. VIII-8. ELTA. DNB žiniomis, naujų karo veiksmų Ukrainoje, apie kuriuos pranešta paskutiniuose specialiuose pranešimuose, pasekmė yra ta, kad jau susilaukta pirmo didelio laimėjimo. Šeštoji ir dvyliktoji sovietų armijos, taip pat dalis 18-tosios sovietų armijos, iš viso apie 25 šaulių, kalnų ir šarvuotųjų divizijos, kaip kiti iš generolo feldmaršalo von Rundstedto vadovaujamos kariuomenės pranešama, bendradarbiaujant su generolo pulkininko Loehro vadovaujamu oro laivynu, yra sunaikintos. Į mūsų rankas pateko 130.000 belaisvių, kurių tarpe šeštosios ir dvyliktosios armijų va-

dai. Paimta 317 tankų, 858 patrankos ir be skaičiaus kitų karo medžiagų, kurių tarpe daugiau kaip 5.250 sunkvežimių, taip pat pakrautų traukinių. Priešas turėjo sunkių kruvinių nuostolių, kurie iki šiol pasiekė 200.000 žmonių.

Iš Vyriausiosios Fiurerio būstinės. VIII-8. ELTA. Vyriausioji karinių pajėgų vadovybė, DNB žiniomis, praneša:

Ukrainoje į pietų rytus nuo Umano buvo sunaikinta apsuptoji prieš karinių pajėgų grupė. Per 30.000 belaisvių, tarp jų VI-sios sovietų armijos vyriausiasis vadas ir kiti žymesni karinių dalių vadai, iki šiol pateko į sąjunginės kariuo-

menės dalių rankas. Karo grobis yra didelis.

Estijoje kovojančios vokiečių kariuomenės dalys paėmė Wessenbergą (Rakvere) ir prasi-veržė iki Suomų įlankos pajūrio.

Suomų fronte vokiečių suomių kariuomenės dalių puolimas sėkmingai vyksta toliau.

Karo laivynas ir karo aviacija kovoje su britų aprūpinimo laivinyne turėjo ypatingų pasisekimų.

Povandeniniai laivai puolė vieną į Angliją plaukusią ypač stipriai apsaugotą laivų

vilkstinę, nuskandino iš viso 46.500 tonų laivų talpos ir torpedavo kitus keturis laivus bendros 29.000 tonų talpos.

kuriuos reikia laikyti taip pat visiškai žuvusiais. Kovos lėktuvai rytiniame anglių pakraštyje sunaikino tris prekinis laivus bendros 13.000 tonų talpos ir sužalojo penkis didelius prekybos laivus, tarp jų vieną tanklaivį sunkiai. Kovos lėktuvai Anglijoje puolė aerodromus ir vieną uostą Skotijos rytiniame pakraštyje.

Naikintuvai ir priešlėktuvinė artilerija vakar Lamanšo pajūryje numušė 24 britų lėktu-

vus.

Per šias kovas ore vokiečių lėktuvams nuostolių nepadaryta.

Stipresnis vokiečių kovos lėktuvų junginys praėjusią naktį labai sėkmingai bombardavo laivus ir uosto įrengimus britų karo laivyno bazėje Aleksandrijoje. Per Suez uosto puolimą iš oro naktį rugpiūčio 7 d. buvo padegti Port Ibrahimmo žibalo tankų įrengimai.

Naktį rugpiūčio 8 d. priešas puolė kai kurias vakarų Vokietijos vietas, tarp kitų, Dortmundą. Pavieniai lėktuvai numetė bombų į Reicho sostinę. Tarp civilinių gyventojų yra nežymus skaičius užmuštų ir sužeistų. Naktiniai naikintuvai ir kovos lėktuvai numušė šešis prieš lėktuvus.

— o —

BERLYNAS. VIII-8. ELTA. DNB praneša, kad britų karo aviacijos nuostoliai per paskutiniąsias 24 valandas, kaip dabar paaiškėjo, nuo 24 lėktuvų padidėjo iki 30 lėktuvų. Per šias kovas ore, kurios vyko Lamanšo sąsiaurio srityje ir virš britų salos, vokiečių karo aviacijai, kaip jau trumpai pranešta, nepadaryta jokių nuostolių. Naktį rugpiūčio 8 d., kaip DNB patyrė, vokiečių kovos lėktuvai sėkmingai puolė Aberdeeno uostą ir aerodromą. Numetus bombas, buvo pastebėti smarkūs sprogimai.

Į ISLANDIJĄ ATVYKO NAUJAS DIDELIS AMERIKIEČŲ KARIUOMENĖS TRANSPORTAS

AMSTERDAMAS. E. DNB žiniomis, Londono radijas pranešė, kad į Islandiją atvyko naujas didelis Jungtinių Valstybių kariuomenės transportas.

HELSINKIS. E. DNB žiniomis, antroji Suomijos atstatymo mokykla, siekianti vieno milijardo suomių markių sumos, kuri buvo pradėta pasirašinėti prieš tris mėnesius, pasiekė jau 932 milijonų.

Ši suma, turint galvoje karo sąlygas, yra laikoma labai didele.

BUKAREŠTAS. E. DNB praneša, kad vakar einąs ministro pirmininko pareigas profesorius Michael Antonescu priėmė šiuo metu Rumunijoje esantį pasiuntinį Dr. Clodijū aptarti einamiesiems ūkio klausimams.

ABCD valstybių frontas prieš Japoniją

TOKIO. E. DNB žiniomis, Japonijos vyriausybės atstovas dėl paskutinių Edeno pareiškimų, pagal kuriuos Anglija nežadanti pulti Tajo, užsienio spaudos konferencijoje pareiškė: „Anglų kariniai pasirengimai Malajų srityje kalba patys už save“. Tačiau, pareiškė vyriausybės atstovas, Edenas yra taip pat pasakęs, kad įvairių rūšių kariniai pasirengimai Malajų srityje jau esą baigti. Todėl reikia save klausyti, kodėl Anglija šioje srityje taip smarkiai kariškai ruošiasi. Be to esą gauti pranešimai apie smarkų anglių kariuomenės koncentravimą palei Tajo sieną.

Ryšium su Anglijos ambasadoriaus atsilankymu Japonijos užsienio reikalų ministerijoje buvo pareiškta, kad, jei Edenas arba šiaip anglai ir paneigia savo apsupimo tikslus Japonijos atžvilgiu, Anglijos kariniai pasirengimai pakankamai kalba patys už save. Todėl japonai tokias anglių pareiškimus turėję laikyti abejotinais.

Į klausimą, ar oficialia japonų nuomone, Japonijos apsupimas jau vyksta, vyriausybės atstovas pareiškė: „Mes priversti tautai konstatuoti“. Čia turima galvoje, baigė jis, prieš Japoniją nukreiptą ABCD valstybių frontą, vadintasi: Amerika, (Jungtinės Valstybės), Britaniją, Čungkingą ir

Dutch East (Olandų) Indiją.

TOKIO. E. Per vieną pasikalbėjimą, suteiktą DNB atstovui, Japonijos užsienio reikalų ministeris admiralas Toyoda pareiškė savo tvirtą įsitikinimą, kad Vokietija, Italija ir Japonija, susiriusios iškilminga sutartimi, kaip ligšiol, taip ir toliau glaudžiai bendra-

darbiausiančios, kad būtų nugalėti visi jų bendrame kelyje esą sunkumai. Tuo būdu jos pasiekiančios savo galutinį tikslą. Kalbant apie Japoniją, joks apsupimas, kokios rūšies jis bebūtų, nesutrukdysias jai ryžtingai toliau siekti savo nusistatyto tikslo. Jokiu atveju Japonija nega-

linti pasilikti neveikli priešais didėjantį apsupimo frontą, kuris grėstų Japonijos imperijos ir Rytų Azijos saugumui. Taip pat tam tikrų kitų valstybių teikiama parama Čungkingo režimui nepakeisiant Japonijos pasiryžimo Čiangkaišeko režimą pakludyti ant kelių.

J. A. V. žingsnis po žingsnio eina prie Pietų Amerikos pavergimo

BERLYNAS. VIII 8. ELTA. Visa Berlyno vakaro spauda, DNB žiniomis, pateikia išsamius faktų aprašymus apie Rooseveltto bazių politiką Pietų Amerikoje. Savo komentaruose laikraščiai pareiškia nuomonę, jog šios politikos tikslas yra visiškai ir nedalomas Jungtinių Valstybių viešpatavimas Iberinės Amerikos žemyne. „Berlyner Lokalenzeitung“ rašo apie „Roosevelto generalinį puolimą prieš Pietų Amerikos valstybes“. „Nachtausgabe“ savo komentaruose su antrašte „Iberinės Amerikos valstybės karo kurstytojų tinkluose“ pareiškia:

„Jungtinių Valstybių generalinis puolimas prieš Iberinės Amerikos valstybes pradėtas visose srityse.

Prieš iki teroro pagriežtintas priemonės, kuriomis Jungtinės Valstybės veda šią kovą, Pietų Amerikos valstybės vargiai ką begali pačios panaudoti. Taip, jos šiuo teroru net skatinamos pačios prisidėti prie savo laisvės, politinės nepriklausomybės ir ekonominės ateities „griovimo“. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo: „Rooseveltas siekia prispaudos Pietų Amerikos kraštams ir visiškai jų kontrolės. Jo imperializmas nori juos nužeminti iki bevalių savo pasauliui viešpatuoti planų įrankių. Jo agitacija kelia triukšmą kiek-

viena pasitaikusia proga ir tikisi, kad šių garsiakalbių apsaugoje bus galima įvykdyti planingą Pietų Amerikos pavergimą ir jos įjungimą į karinį ir politinį Vašingtono žaidimą. Vienas po kito doleriai slenka į pietus, žingsnis po žingsnio artinamas prie Pietų Amerikos pavergimo.

Kai tik bazių tinklas bus baigtas įrengti, tada apie pasipriešinimą nebebus ko ir galvoti. Tada ne tik išviršiniai, bet ir vidaus politikos atžvilgiu sunarpliojimas bus pažengęs tiek toli, jog atspalaidavimas, savarankiškos politikos išlaikymas nebebus įmanomas“. „Berliner Boersenzeitung“ pareiškia: „Iberinės Amerikos valstybių vyriausybės, kurios pasisakė prieš savo laisvo apsisprendimo teisės

išprievartavimą prisidengus Panamerikos ideologija, buvo visiems žinomas „demokratiniais“ metodais brutaliai prispaudos. Amerikos žemyne pasaulio aki-vaizdoje vyksta gėdingas taikingų tautų išprievartavimo neapykantos kupino imperializmo tikslams vaidinimas, šiam imperializmui norint sukurti naują frontą prieš Europą. Iberinės Amerikos valstybės, jeigu jos nepajėgia sukelti jokio pasipriešinimo Rooseveltto metodams, nenoromis pasiduos savo likimui, nes jos žino, kad šiuo atveju jos neturės jokios naudos, o kaip tik joms bus užkrauta sunki našta ir jų ekonominės galimybės ateityje dalyvauti prekybos mainuose su būsima galinga Europa žymiai susiaurina- mos“.

Anglijos puolimo planas Art. Rytuose

Esą du galimūmai: pulti Italų šiaurės Afriką arba žygiuoti į Raku

NEW YORKAS. E. DNB žiniomis, Associated Press skelbia šiuos Londono daromus spėjimus apie būsimą anglių puolimą Artimuosiuose Rytuose, kurį nuskakė Edenas. Esą du galimūmai: pulti Italų šiaurės Afriką, arba žygiuoti, paremiant sovietus, į Ba-

ku sritį. Jau esanti paruošta pusės milijono armija, aprūpinta Jungtinių Valstybių pristatytais lėktuvais, tankais, patrankomis ir municija. Į Sovietų Sąjungą bus galima žygiuoti pro draugišką Turkiją ir pro Iraką.

KARDINOLAS BOUVILLARD APIE KOMUNIZMĄ

PARYŽIUS. E. Kardinolas Boudvillard, Prancūzijos katalikų instituto rektorius, Prancūzų Akademijos narys, kaip DNB praneša, žurnale „Toute la vie“ rašo, kad visur, kur tik komunizmas išgalėjo, jis visais būdais stengėsi iš pačių pagrindų sugriauti civilizaciją ir krikščionių religiją“. Aš studijavau visas krikščionių persekiojimo fa-

zes Rusijoje, ir žinau, kad sovietai, siekdami likviduoti religiją, panaudojo vieną kartą smurto, kitą kartą paslėptas priemones. Visi popiežiai komunizmą pasmerkė. Su bolševikų režimu negali būti nei pastovaus, nei laikinio susitarimo. Nedaug betruko, kad komunistinis maras būtų visą pasaulį sugriovęs. Staiga papūtė gaivus vėjas. Visas krikščioniškasis ir civilizotasis pasaulis jungiasi į milžinišką sąjungą ginti krikščionišką santvarką nuo bolševizmo pavojaus. Argi galėtų prancūzų dvasininkija ar galėtų apskritai visi prancūzai (okiu lemiamu momentu vengt rėmė Vokietijos pradėtą bendrą žygį Rusijai, Prancūzijai, Europai r visam pasauliui nuo bolševizmo išvaduoti?“.

Anglai suėmė generolą Dentzą

VICHY. E. DNB žiniomis, prancūzų kompetinguose sluoksniuose patvirtinama, kad anglai suėmė buvusį prancūzų aukštąjį komisarą Sirijoje generolą Dentzą. Politiniuose sluoksniuose dėl šios žinios reiškiamas pasipiktinimas. Tačiau čia nepateikiama jokių komentarų dėl šio įvykio, kadangi iki šiol Vichy negauta smulkesnių žinių, kodėl anglai ėmėsi šios priemonės prieš generolą Dentzą.

VICHY. E. DNB žiniomis, OFI agentūra praneša šių žinių apie buvusio vyriausiojo kariuomenės vado Sirijoje generolo Dentzo suėmimą:

Generolas Dentzas ir 35 Prancūzų armijos karininkai buvo anglių valdžios organų Sirijoje internuoti. Anglų valdžios organai pareiškė, kad jie bus tada paleisti, kada visi prancūzų paimti belaisviai pagal St. Jean d'Arce karo pailauby sąlygas bus paleisti. Šiuo reikalu pranešimas nebus paskelbtas.

Arabų pasaulis su dideliu susidomėjimu seka britų spaudimą Iranui

KABULAS. E. DNB žiniomis, visas arabų pasaulis su didžiausiu dėmesiu stebi pranešimus apie britų spaudimą Iranui. Pabrėžiama, kad už anglių politikos slepiasi siekimas paimti į savo rankas Abadano žibalo versmų sritį Irane, kuri yra Irano ir Irako pasie-

nyje. Arabų sluoksniuose taip pat pabrėžiama, kad Anglijos rytų politika visam musulmonų pasauliui visuomet sudarė didelių skausmų. Islamo vadai Irane, kaip čia patirta, rengiasi paskelbti atsisaukimą stoti į kovą ir atsispirti anglių grasinimams.

Verordnung über die Regelung des zivilen Kraftfahrzeugverkehrs in Litauen

§ 1.
Bis auf weiteres wird der zivile Kraftfahrzeugverkehr in Litauen eingestellt.
In Ausnahmefällen können Kraftfahrzeuge, d. h. Personenkraftwagen, Lastkraftwagen, Omnibusse und Motorräder fuer Zwecke der Zivilverwaltung, der aerztlichen Betreuung, der Aufrechterhaltung der Wirtschaft usw. zugelassen werden.

§ 2.
Saemtliche Besitzer von Kraftfahrzeugen haben einen Meldung an das zustaeendige Gebietskommissariat schriftlich einzureichen. In der Meldung muss enthalten sein: a) Kraftfahrzeuggattung, b) Type, c) Hubraum, d) Baujahr soweit bekannt, e) bisheriger Verwendungszweck, f) der derzeitige Standort des Kraftfahrzeugs.
Die Kraftfahrzeuge sind auf Verlangen des zustaeendigen Gebietskommissars dessen Beauftragten vorzuführen.

§ 3.
Antraege auf Weiterzulassung von Kraftfahrzeugen fuer die unter § 1 Absatz 2 genannten Faelle sind ausfuehrlich begruendet an die zustaeendigen Gebietskommissariate zu senden. Grundsaeztlich koennen fuer den Weiterbetrieb als Personenkraftwagen nur solche bis zu einem Hubraum von hoechstens 2,5 l zugelassen werden.
Jede missbraeuchliche Verwendung der fuer bestimmte Zwecke zugelassenen Kraftfahrzeuge ist untersagt.

§ 4.
Die fuer den Weiterverkehr zugelassenen Kraftfahrzeuge erhalten eine neue polizeiliche Kennzeichnung sowie eine besondere vom Generalkommissar in Kauen ausgestellte Zulassung, die an der Windschutzscheibe stets sichtbar zu fuehren ist.

§ 5.
Die Hoechstgeschwindigkeit fuer Kraftfahrzeuge in geschlossenen Ortschaften betraegt 40 km, ausserhalb geschlossener Ortschaften 60 km.

§ 6.
Zuwiderhandlungen gegen diese Bestimmungen werden schaeerftens bestraft.

§ 7.
Die Verordnung tritt mit Wirkung vom 7. 8. 41. in Kraft.
Kauen, am 6. 8. 41.
Der Generalkommissar in Kauen
gez. Dr. von RENTELN

Privatiniam automašinių susisiekimui Lietuvoje tvarkyti nuostatai

§ 1.
Privatinis automašinių susisiekimas Lietuvoje ligi atskiro parėdymo sustabdomas.
Išimtiniais atvejais gali būti leidžiamas susisiekimas automašinomis, tai yra lengvomis mašinomis, sunkvežimiais, autobusais ir motociklais civilinės valdžios reikalams, sanitarijai ir krašto ūkio tikslams.

§ 2.
Visi automašinių savininkai privalo paduoti pareiškimą raštu atitinkamam komisariatui. Pareiškime turi būti pažymėta: a) automašinos rūšis; b) tipas; c) variklio tūris; d) kuriais metais automašina pagaminta, jei žinoma; e) kuriam tikslui buvo lig šiol naudojama; f) dabartinė automašinos stovėjimo vieta.
Atitinkamiems apygardų komisarams reikalaujant, automašinos turi būti perduotos jų įgaliotiems asmenims.

§ 3.
Prašymai leidjimams gauti, pirmo § antrojo skirsnio numatytais automašinių naudojimo atvejais, turi būti smulkiai pagrįsti ir siunčiami į atitinkamus komisariatus. Kaip taisyklė, naudojimui gali būti paliekamos tik keleivinės automašinos, turinčios ne daugiau kaip 2,5 l variklio talpumo.
Bet koks betikslis svarbjiems reikalams paliktų automašinių naudojimas draudžiamas.

§ 4.
Tolmesnio susisiekimo reikalams automašinos gaus naują policinės numeracijos ženklą ir ypatingą Generalkomisarą Kaune išduotą leidimą, kuris visuomet turi būti pritvirtintas matomoj vietoj ant priešakinio lango stiklo.

§ 5.
Didžiausias važiavimo greitis miestų ribose nustatomas 40 km, už miestų ribų — 60 km.

§ 6.
Nusižengę šiems nuostatomams griežčiausiai baudžiami.

§ 7.
Šie nuostatai veikia nuo 1941 metų rugpjūčio mėn. 7 dienos.
Kaunas, 1941 m. rugpjūčio mėn. 6.
(pas) DR. VON RENTELN
Generalkomisaras Kaune

Bekanntmachung Nr. 4

FÜR DAS KREISGEBIET KAUNEN-LAND

Zu vorstehender Verordnung des Generalkommissars in Kauen über die Regelung des zivilen Kraftfahrzeugverkehrs in Litauen wird nachstehende Ausführungsbestimmung für das Kreisgebiet Kauen — Land erlassen:

Zu § 2. Sämtliche Kraftfahrzeugbesitzer haben die Meldung an die zuständige litauische Kreisbehörde zu erstatten.

Zu § 3. Jeder Antragsteller hat die Weiterzulassung seines Kraftfahrzeuges bei der litauischen Kreisbehörde zu beantragen. Nach Prüfung des Antrages durch die Kreisbehörden wird die Entscheidung über die Weiterbenutzung beim Gebietskommissar getroffen.

Die §§ 1, 4, 5, 6 und 7 finden sinngemäss Anwendung.

Sämtliche durch den Gebietskommissar zum Verkehr zugelassenen Fahrzeuge müssen mit einer neuen Kennzeichen — Nummer (schwarze Schrift auf weissem Grund) versehen werden. Die Nummern — Zuteilung nehmen in meinem Auftrage für das Kreisgebiet Kauen — Land nachstehende Kreisbehörden vor: Kauen, Kedahnen, Mariampol, Schaken, Wilkowschken, Lasdien.

Der Gebietskommissar in Kauen — Land
gez. LENTZEN
SA — Oberführer

Skelbimas Nr. 4

KAUNO APYGARDAI

Prie Gen. Komisarą viešo skelbimo apie susisiekimo sutvarkymą privačiais autovežimiais (motociklais, lengvosiomis mašinomis, sunkvežimiais, autobusais ir vilkikais) Lietuvoje, Kauno apygardai pridedamas šis privalo mas nutarimas:

Prie § 2. Visi autovežiminių savininkai registruoja mašinas atitinkamos apskrities valdyboj.

Prie § 3. Visi norintieji gauti leidimą važiuoti autovežimiu kreipiasi su prašymu į apskrities valdybą. Apskrities valdybai peržiūrėjus prašymą, galutinį nutarimą padaro Apygardos Komisaras.

§§ 1, 4, 5, 6 ir 7 pritaikomi atitinkamai.

Visos mašinos, turinčios Apygardos Komisarą leidimą važiuoti, turi būti su nauju pažymimuoju numeriu (juodi skaitmens baltame dugne). Numerių išdavimu Kauno Apygardai įpareigoju rūpintis šias apskričių valdybas: Kauno, Kedainių, Marijampolės, Sakių, Vilkiškių ir Sėnų.

Apygardos Komisaras — Kauno Apygardai
(pas.) LENTZEN
SA — Oberführer

Der Gebietskommissar in Kauen — Land

gez. LENTZEN
SA — Oberführer

Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 10

In der Oeffentlichen Bekanntmachung Nr. 4 vom 4. August 1941 hat sich ein sinnstoerer Fehler eingeschlichen.
Absatz 1) lautet:

1. Rohes und weiter verarbeitetes Fleisch jeglicher Art, das im Gebiet der Stadt Kauen zum Verkauf gelangt, muss vor dem Verkauf der staedtischen Fleischbeschaustelle in der Santako Strasse 1 zur Beschau zugefuehrt werden usw.

Kauen, den 8. August 1941.
Der Gebietskommissar Kauen — Stadt:
gez. CRAMER
SA — Oberführer

Viešas skelbimas Nr. 10

Viešame skelbime Nr. 4 1941. VIII. 4 d. yra klaida, kuri mintį iškreipia.
1 straipsnis šitaip skamba:
Vieša Kauno miesto ribose parduodama šviežia ir apdirbta mėsa turi būti prieš parduodant pristatyta apžiūrėti į Mėsos Priežiūros stotį, Santakos g. Nr. 1 ir t. t.
Kaunas, 1941 m. rugpjūčio 8 d.
Kauno Miesto Srities Komisaras
(pas.) CRAMER
SA — Oberführer

Viešas skelbimas Nr. 11

Viešame skelbime Nr. 8, apie maisto produktų kainų nustatymą (žiūrėti laikrašt. „I Laisvė“ Nr. 39, 1941. VIII. 7 d.) yra atspausdinta:

Zu v y s:		
ungurial (gyvi)	1 kg.	— 3,50 Rbl.
„ (negyvi)	1 „	— 2,50 „
Turi būti:		
lydekos (gyvos)	1 kg.	— 3,50 Rbl.
„ (negyvos)	1 „	— 2,50 „

Kaunas, 1941 m. rugpjūčio 8 d.
Kauno Miesto Srities Komisaras
(pas.) CRAMER
SA — Oberführer

Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 6

Durchfuhrungsbestimmungen zur Verordnung ueber die Regelung des zivilen Kraftfahrzeugverkehrs.

Auf Grund der §§ 2 und 4 der Verordnung des Generalkommissars in Kauen über die Regelung des zivilen Kraftfahrzeugverkehrs in Litauen vom 4. 8. 1941 werden folgende Durchfuhrungsbestimmungen erlassen:

1. Sämtliche Kraftfahrzeuge des Gebietes Kauen — Stadt (Personen, — Lastkraftwagen, Krafträder, Omnibusse, Zugmaschinen pp.) — ausgenommen solche, die mit Wehrmachtskennzeichen versehen oder im deutschen Reichsgebiet zugelassen sind — werden neu zugelassen.

2. Die unter 1, genannten Kraftfahrzeuge sind zu diesem Zweck durch die Fahrzeughalter (Eigentümer oder Besitzer) dem deutschen Polizeiverkehrsbüro, Gedeminostrasse (Gebäude des litauischen Stadtkommandanten), in folgender Reihenfolge vorzuführen:

A — D	Freitag, dem 8. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr
E — H	Sonnabend, dem 9. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr
I — L	Montag, dem 11. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr
M — P	Mittwoch, dem 12. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr
Q — T	Dienstag, dem 13. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr
U — Z	Donnerstag, dem 14. 8. 41	zwischen 7—12 Uhr

Sämtliche Kraftfahrzeugpapiere (Kraftfahrzeugschein, Autopass, Führerschein) sind mitzubringen.

3. Unter diese Bestimmung fallen auch solche Kraftfahrzeuge, die z. Zt. nicht betriebsfertig oder durch den Besitzer ausserhalb des Stadtkreises untergebracht sind.

4. Jede Veräusserung (Besitzwechsel) eines Kraftfahrzeuges bedarf der Genehmigung der deutschen Polizei.

5. Grundstückseigentümer oder -verwalter, Garagenbesitzer pp. haben herrenlos herumstehende Kraftfahrzeuge dem Polizeiverkehrsbüro anzuzeigen.

6. Gegen diese Bestimmung Zuwiderhandelnde werden streng bestraft. Ihre Kraftfahrzeuge werden beschlagnahmt.

Kauen, den 7. August 1941.
Der Gebietskommissar Kauen — Stadt
gez. Cramer
SA — Oberführer

Viešas skelbimas Nr. 6

Privačių autovežiminių susisiekimo reguliavimui privalomieji nuostatai

Remiantis Gen. Komisarą 1941. VIII. 4 d. įsakymo 2 ir 4 §§ apie privačių autovežiminių susisiekimą Lietuvoje, leidžiami šie nuostatai:

1. Visiems autovežimiams Kauno miesto srityje (lengvosiomis mašinoms, sunkvežimiams, motociklais, autobusams, vilkikams ir t. t.), išskyrus turinčius vokiečių kariuomenės ženklus arba vokiečių valdžios leidimą, reikia gauti naują leidimą.

2. Mašinių savininkai privalo 1-me punkte pažymėtus autovežimius pristatyti į Vokiečių Policijos Susisiekimo Biurą, esantį Kaune, Gedimino g-vė, Liet. Komendantūros namuose, savininkų pavardžių alfabetine tvarka šiais terminais:

A — D	penktadienį, 1941. VIII. 8 d.	tarp 7—12 val.
E — H	šeštadienį, „ „	9 d. „ 7—12 „
I — L	pirmadienį, „ „	11 d. „ 7—12 „
M — P	antradienį, „ „	12 d. „ 7—12 „
Q — T	trečiadienį, „ „	13 d. „ 7—12 „
U — Z	ketvirtadienį, „ „	14 d. „ 7—12 „

Taip pat turi kartu atsinešti visus autovežiminių turimus dokumentus (leidimą mašina važinėti, mašinos pasą, šoferio leidimą).

3. Šis įsakymas liečia ir tuos autovežimius, kurie šiuo metu nėra vartojami arba jų savininkų laikomi ne miesto ribose.

4. Perleidžiant autovežimį kitiems, reikalinga gauti vokiečių policijos leidimą.

5. Namų savininkai arba valdytojai, garažų savininkai ir t. t., privalo apie visus autovežimius, kurių savininkai nėra žinomi, pranešti Policijos Susisiekimo Biurui.

6. Nusižengusieji šiam įsakymui bus griežtai baudžiami, o jų mašinos bus konfiskuojamos.
Kaunas, 1941 m. rugpjūčio 7 d.
Kauno Miesto Srities Komisaras
(pas.) Cramer
SA — Oberführer

ŽINIOS IŠ FRONTŲ

BERLYNAS. VIII. 8. ELTA. Vokiečių kovos lėktuvai rugpjūčio 7 d., DNB žiniomis, puolė sovietų Očakovo uostą Juodosios jūros pakraštėje. Per šį sovietų uosto puolimą daugelis prekybos laivų, tarp jų įvairaus dydžio transporto laivai, buvo pataikyti bombomis ir smarkiai sužaloti.

BERLYNAS. VIII. 8. ELTA. Vokiečių lėktuvams, kaip DNB praneša, naktį į rugpjūčio 7 dieną puolus Maskvą, kur nuo taiklaus bombardavimo ypač smarkiai nukentėjo sovietų aviacijos dirbtuvės, kaip paaiškėjo, į savo bazę negrįžo tik vienas vokiečių lėktuvas. Per paskutinėmis dienomis įvykusius smarkius vokiečių aviacijos Maskvos puolimus, viename tik lėktuvų fabrike kilo 10 didelių gaisrų. Toliau, Maskvos miesto centras, Maskvos upės kilpoje esanti miesto dalis ir kitos miesto dalys į pietus ir rytus nuo upės buvo smarkiausiai apmėtytos sprogdinamomis ir tūkstančiais padegamųjų bombų.

BERLYNAS. VIII. 8. ELTA. DNB žiniomis, Rytų fronto vidurinėje srityje didelis vokiečių lėktuvų junginys rugpjūčio 6 d. sunaikino 12 traukinių ir 128 keltus, taip pat daugelyje vietų subombardavo šešias geležinkelio linijas. Buvo sunaikinta viena artilerijos baterija, ir keturios zenitinės artilerijos baterijos ir trys kulkosvaizdžių lizdai ir buvo padegta du tankai viename benzino parke. Be to, stipriai puolant žygiuojančias voras, bolševikams padaryti sunkūs kruvini nuostoliai.

HELSENKIS. VIII. 8. ELTA. DNB žiniomis, iš suomių pusės oficialiai pranešama:
Ketvirtadienį, rugpjūčio 7 d., prieš lėktuvų veiklą daugiausia buvo nukreipta į frontą. Mėginant bombarduoti Raumą, bombos nukrito į vandenį. Vienas bombone-

sis, kuris mėgino įskristi į kraštą, savo bombas be tikslo išmėtė prie Taipalsaario. Bombonešiu mėginant pasprukti, mūsų naikintuvai jį numušė. Parašutininkai, kurie pastaruoju metu buvo nuleisti įvairiose srityse, padaryti nokenksmingais. Mūsų naikintuvai ir priešlėktuvinė apsauga numušė dar dešimt priešlėktuvų.

BERLYNAS. VIII. 8. ELTA. rugpjūčio 6 dieną vokiečių kovos lėktuvai nepaprastai sėkmingai puolė vieną geležinkelį mazgą didžiojoje Dniepro kilpoje netoli Dniepropetrovsko. Geležinkelio stotis ir bėgiai, kuriuose stovėjo dešimt ilgų prekinųjų traukinių buvo smarkiai apmėtyta vokiečių bombomis. Visi traukiniai sudegė.

BERLYNAS. E. DNB žiniomis, vokiečių karinių oro pajėgų priešlėktuvinė artilerija, kaip iš informuotų sluoksnių pranešama, ligšiol numušė iš viso 2.500 priešlėktuvų.

ITALŲ PRANESIMAS

ROMA. VIII. 8. ELTA. Vyriausioji karinių pajėgų vadovybė, DNB žiniomis, praneša:
Naktimis nuo rugpjūčio 6 iki 8 d. mūsų karo aviacija bombardavo Maltos karo laivyno ir karo aviacijos bazes. Ties Famagosta (Kipro saloje) mūsų lėktuvai bombardavo sandėlius ir uosto iringimus, sukeldami gaisrus.
Šiaurės Afrikoje Tobruko fronte vyko ribota artilerijos veikla. Per kovas ore vokiečių naikintuvai numušė du britų lėktuvus. Prieš lėktuvai numetė bombų į Cyrenaiikos vietoves ir Tripolį. Du asmenys buvo užmušti ir keli sužeisti.

STOCKHOLMAS. E. DNB žiniomis, britų liuksusinis laivas „George“, kaip Reuteris praneša, buvo „priešo veiksmų“ apgadintas.

Pro trejus vartus į Tarybų Rusiją

KARO ŽYGIS RYTŲ EUROPOS ERDVĖJE

„Feldzeitung“ Nr. 193 atspausdino Kurto Pastenaci įdomų straipsnį apie karo žygio kryptis į rusų erdvės plotus. Paprastai geografinės aplinkybės nulemia karo žygių kryptis, kurios karais vaizdžiai yra vadinamos vartais. Paduodame savo skaitytojams to įdomaus straipsnio vertimą.

Rusų erdvės istorija leidžia nustatyti, kad visais laikais pro trejus vartus buvo einama iš vakarų į rusų vidų. Šiaurės vartus sudaro erdvė tarp Peipuso, Ilmenio ir Ladogos ežerų. Vidurinius vartus sudaro Vitebsko — Smolensko — Mogilevo erdvė. Tai yra savo rūšies tiltas tarp Dniepro ir Baltijos jūrą įplaukiančių upių. Pietų vartais reikia laikyti erdvę apie Kijeva.

Šitie vartai, tarp Dniestro ir Dniepro upių, atsidaro į Ukrainą ir į rusų stepes.

Napoleonas, žygiuodamas 1812 metais į Rusiją, turėjo tris armijų grupes, kurios bendrai sudarė 600.000 vyrų. Tos trys armijų grupės stovėjo Galicijoje, Lenkijoje ir Rytų Prūsijoje. Napoleono operacijos buvo nukreiptos pro vidurinius vartus Vidurio Rusijos kryptimi, į Smolensko erdvę, kadangi pro šiuos vartus trumpiausias kelias pasiekti Maskvą, kurią paėmus, kaip Napoleonas tikėjosi, priešas paprašys taikos. Kai Napoleonas pasiekė Smolenską, tai Napoleono armija buvo nelekusi 130.000 vyrų ir 80.000 arklių. Didžioji to skaičiaus dalis buvo po etapus išbarstyta. Borodino mūšį Napoleonas laimėjo su 114.000 vyrų prieš 124.000 rusų.

Napoleonas gerai galėjo praversti vidurinius vartus, tačiau negalėjo atidaryti abiejų kitų.

nuolatai grėsusių iš šiaurės ir pietų. Tai yra viena pagrindinių karių piežasčių, kodėl tas karo žygis nepasisekė.

Genialusis švedų karalius Karolis XII savo karo žygiu prieš Petrą Didįjį ir prieš Lenkijos karalių, Saksų kunigaikštį Augustą Stiprųjį, pirmiausia praverė iš Livonijos erdvės šiaurės vartus į Vidurio Rusiją. Švedų karalius laimėjo mūšį ties Narva 1700 m. su 8.000 vyrų prieš 4.000 caro kariuomenės karių. Po švedų karalius nukrypo prieš Augustą Stiprųjį, kurio kariuomenė pirmiausia ties Dauguva, o vėliau 1702 metais ties Klisova galutinai sumušė. Po švedų karaliaus vėliava kovojo 16.000 vyrų prieš 24.000 vyrų, kuriuos Augustas Stiprusis buvo sujungęs.

Karolis ir toliau nukrypo prieš Augustą Stiprųjį, nes laikė savo rimčiausiu priešu, bet 1707 metais privertė jį pasirašyti Altakstade taikos sutartį. Tik dabar jis pasisuko atgal ir puolė carą. Čia jis pasinaudojo viduriniaisiais vartais ir nužygiavo į Rusiją. Tačiau jo kariuomenė, kuri turėjo tik 165.000 vyrų, buvo per maža prilygti caro kariuomenės skaičiui. Poltavos mūšis išsprendė kalbamą karo žygi.

Tačiau, jei pažvelgsim į istoriją atgal, pamatysime, kad

tie treji Rusijos vartai ir vikingų laikais vaidino panašų lemiamą vaidmenį.

Švedų vikingai pirmiausia ėmėsi apsaugoti šiaurės vartus, kur jie, prie Ladogos ežero, 800 metais pastatė Aldeigjuborgą. Iš čia buvo valdoma Ilmenio ir Peipuso ežerų sritis. Čia Riurikas su savo broliais sukūrė rusų valstybės branduolį. Tolimesniais žygiais variagai atidarė sau vidurinius Smolensko var-

tus, kur dabar atrasti dideli vikingų kapinynai. Truputį šiauriau nuo Ilmenio ežero Novgorodas (Holmgardas) pasidarė Riuriko sostinė. Atsiskyre nuo savo karaliaus du Riuriko viešnininkai, pasuko Dniepro keliu ir paėmė pietų vartus Kijevo (Kaenugardo) srityje, kur sukūrė antrąją variagų valstybę. Laikydami visus trejus vartus, variagai galėjo rusų erdvę kariškai ir ūkiškai valdyti. Jų valdžia siekė nuo Baltijos jūros iki Juodosios, o taip pat iki Kaspijos jūros. Tai buvo Ingvaro laikais, Riuriko sūnaus laikais, kai buvo didžiausia variagų galia.

Taip pat **gotai 170 metais savo žygiu į pietų Rusiją bus praverę vėnerius iš trejų vartų ir, būtent, pietų vartus**

tarp Bugo ir Dniepro. Gotams prie Juodųjų jūrų tikrai pasisekė sukurti didelę valstybę, kurios vidurys buvo Ukraina. Iš čia jie plėtė

savo jėgas į šiaurę, į vakarus ir į rytus. Su legendariniu karaliu Emanarichu apie 350 metus, Rytų gotų valstybė pasiekė aukščiausios galios. Emanarichas laikė kraštą nuo Baltijos jūros iki Juodųjų jūrų ir nuo Kaspijos jūros iki Uralo. Senieji rašytojai palygino šį karalių su Aleksandru Didžiuoju. Iš šios 300 metų gotai valdė Pietų Rusiją. Tik apie penktojo amžiaus pusę didžioji giminės dalis pasitraukė į vakarus.

Dar prieš gotus dvi germanų giminės buvo sukūrusios pietų Rusijoje galingą valstybę. Tų giminių vardai mums žinomi iš graikų užrašų. Tai buvo bastarnai ir skirėnai. Apie trečiojo amžiaus vidurį, atėdamos iš Volgos erdvės, minimos giminės pasistūmė pro pietų Rusijos vartus ir užėmė Ukrainą, kaip valstybės branduolį. Tačiau jie savo jėgos neišplėtė nei į rytus, nei į šiaurę, bet į vakarus iki pat Dunojaus upės. Jie per 400 metų buvo

žinomieji Pietų Rusijos ponai ir pirmieji pastūmė gotus. Jų galia buvo tokia didelė, kad net 194 metais prieš Kristų Sirijos karalius Antiochus III pasiūlė jiems savo sąjungą. Dešimt metų vėliau tos giminės pasidarė Makedonijos Pilypo sąjungininkės. Apie 88 metus prieš Kristų, jos parėmė karalių Mitridatą iš Pontos kovoje su Roma, ir nuo šio laiko iki pat tautų kraustymosi pradžios ne viena kartą kovojo su romėnais.

Kalbami tie treji Rusijos vartai turėjo ir priešistorinius laikais vaidinti tokį pat vaidmenį, kaip ir istorinius.

Iš radinių aiškiai, kad apie 1000 metų prieš Kristų, germanų gyventojų būriai, kurie buvo tvirtai apsigyvenę Baltijos jūros pakraštyje, pro šiaurės vartus buvo nukeliavę Volgos kryptimi. Jų kultūrinės įtakos pėdsakus galima atsekti ir Vidurio Rusijoje. Ankstyboje akmens ir žalvario amžiaus indogermanų pajoklių būriai pirmiausia turėjo panaudoti pietų vartus savo žygiu į Pietų Rusiją ir toliau į Rytus ir į Vidurio Aziją.

Atkirsta sovietų kariuomenė Talino srityje

Platesnis pranešimas apie vokiečių pasisėkimus Atlante ir Suezio kanale

BERLYNAS. VIII. 8. ELTA. DNB žiniomis, dėl rugpjūčio 8 dienos vyriausiosios kariuomenės vadovybės pranešimo papildomai pranešama:

„Prieš savaitę povandeniniai laivai taip sėkmingai puolė gerai apsaugotą lydimąją laivų vilkstinę Atlanto vandenyne, kad buvo nuskandinta 140.500 tonų talpos prieš laivų. Šiandien buvo pranešta apie kitą sėkmingą puolimą, nukreiptą prieš į Angliją plaukusią lydimąją laivų vilkstinę, kuri taip pat buvo labai stipriai saugojama naikintojų ir lėktuvų. Per šį puolimą, be abejonės, buvo nuskandinta apie 46.500 tonų talpos laivų. Be to, taip pat galima tikėtis, kad nuskendo dar keturi laivai, bendros 20.000 tonų talpos. Tuo būdu naujas povandeninių laivų žygis padarė britų laivininkystei 75.000 tonų talpos laivų nuostolių.

Iš viso per paskutiniuosius savaites vokiečių povandeniniai laivai nuskandino britų laivų bendros 200.000 tonų talpos. Šie nauji sėkmingi vokiečių povandeninių laivų puolimai įrodo, kad britų stipriai apsaugotų laivų

vilkstinių sistema jokių būdu nėra tokia pavojinga, kaip britų propaganda visada mėgsta tvirtinti.

Su vokiečių lėktuvų naktį į rugpjūčio 7 d. puolimu, apie kurį šandien pranešta, nukreiptu prieš Suezio kanalą ir britų laivyno bazę Aleksandrijoje (Nilo žiotyse), nuo 1941 m. gegužės 17 d. tai yra 40-tas vokiečių kovos lėktuvų puolimas, atliktas prieš svarbius britų tikslų bazių tikslus Egipte. Iš jų 13 kartų buvo pulta Aleksandrija, ir tie puolimai, pačių britų pranešimais, atnešė sunkių nuostolių. Šeši puolimai buvo nukreipti prieš Port Saido, šiaurinėje Suezio kanalo dalyje, ir Suezio, pietinėje kanalo dalyje, uostus. Per šiuos puolimus, be uostų ir jų įrengimų, daug kartų buvo sunkiai sužaloti arba sunaikinti dideli priešų prekybos ir transporto laivai. Kadangi Suezio kanalas yra svarbus britų laivininkystės kelias, vokiečių lėktuvai kiekvieną kartą puldavo vis svarbesnius taikinius. Visoje kanalo srityje yra tikrai vienos didelės laivų statyklos Aleksandrijoje. Taigi, negalėjo būti ilgesnį laiką, negu kitose vietose, naudojami taip

pat tie laivai, kurie buvo tikrai sužaloti, nes čia sunkiau juos buvo pataisyti. Tų puolimų pasėkmė buvo dar ta, kad ir kanalas turėjo būti ilgesnį laiką uždarytas. Kiti penki puolimai buvo nukreipti prieš britų aerodromus kanalo srityje. Ypač sėkmingas buvo vokiečių lėktuvų puolimas naktį į liepos 10 d., kuris buvo nukreiptas prieš britų aviacijos bazę Abu Sueire, kada buvo sunaikinti 108 prieš lėktuvai. Kiti dešimt puolimų buvo nukreipti prieš kitus tikslus. Turint galvoje, kad pildami vokiečių kovos lėktuvai turėjo nusikristi toli per jūrą ir stiprią priešų priešlėktuvinę apsaugą, vokiečių lėktuvų ir lakūnų pajėgumas įrodo tai, kad per 40 puolimų žuvo tikrai keturi lėktuvai, vadinasi, maždaug per kiekvieną dešimtą puolimą žudavo vienas lėktuvas. Šis vaizdas bus dar stipresnis, jeigu palyginsime su tuo faktu, kad, pavyzdžiui, britų oro pajėgos, mėgindamos pasiekti Kanalo pakraščius ir įkristi į Reicho teritoriją per paskutinę parą neteko 30 lėktuvų, tuo tarpu vokiečiai neturėjo jokių nuostolių. Rytų fronte, Ukrainoje vėl buvo

sunaukintos apsuptos stiprios prieš jėgos ir paimta daugybė belaisvių ir didelis karo grobis. Šeštios sovietų armijos vadas ir kiti aukšti kariuomenės vadai čia pateko į jungtinės kariuomenės rankas. Šiaurės sparne vokiečių kariuomenė, paėmus Rakverės miestą, prasižėrė iki pietinių Suomų įlankos pakraščiu.

Tuo būdu Talino srityje sovietų kariuomenė yra atkirsta ir ji gana sunkiai tegali pasitraukti jūros keliu.

Į VICHY ATVYKO GEN. WEYGANDAS

VICHY. E. DNB žiniomis, ministerio pirmininko pavaduotojas admiras Darianas, kuris dvi dienas buvo Paryžiuje, penktadienio vakare sugrįžo į Vichy. Taip pat į Vichy atvyko Prancūzijos generalinis atstovas Afrikoje generolas Weygandas, kurį tuojau priims valstybės galva maršalas Petainas. Kaip gerai informuotose sluoksniuose pareiškama, šeštadienį įvyks ministrų pasitarimas, kuriame taip pat dalyvaus generolas Weygandas.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

Pirmasis tardymas

Seniai jau nujačiau, kad jie mane areštuos. P. K. ir kiti mūsiškiai jau prieš mėnesį laiko surinkti. Dabar beliko vienas klausimas: ar jie išduos visas mūsų darbų paslaptis, ar ne? Ką dabar mes likusieji, turime daryti? Daugelis mano bendradarbių gali pabėgti arba pasislėpti, bet aš jokių būdu negaliu to padaryti, nes liktų vaikai, tėvai ir visi artimieji, kurie gali labai nukentėti. Mūsų nusikaltimas komunistų valdžios ažiulgiu nepaprastas — pasigalėjimo nėra ko belaukti. Neramumas didžiausias, nebežinau, kas daryti. Sesuo Onutė pranešė, kad mama susirgo. Važiuoju drauge su seserim į Radviliškį jos aplankyti. Mama gali numirti, o mane sušaudys — reikia bent atsiveikinti. Motiną radau labai sunkiai sergančią, veik mirties patalė, tačiau ji netikėtai mane pamačiusi, labai apsidžiaugė ir šiek tiek sustiprėjo. Be to, gydytoją parvežėme ir vaistų, kokių buvo galima gauti, nupirkome. Vieną naktį pas mamą miegodamas, sapnavau sapną. Rodos, Alytuje, lyg kokioj daržinėje ar klojime radau pelais užpiltą didžiausią krūvą lietuvišky sidabrinų pinigų — po lttą, du ir po penkis.

— Tai labai blogas sapnas, vaikelai, ypač si-

dabriniai pinigai. Turėsi iškentėti daug daug nelaimių ir vargo, — paaiškino man motina, galvą linguodama.

Mamytė prizadėjo melstis, kad Visagalis palengvintų visas galimas mano nelaimes ir kančias.

Pasimatęs su savo senais tėveliais, broliais ir senaisiais bičiuliais radviliškiečiais, grįžau į Alytų daug ramesnis.

Gruodžio 24, jau visiškai sutemus, užėina pas mane vienas pažįstamas, kuris pakviečia mane užėiti į geležinkelio stoties bufetą alaus išgerti, kol šeiminiškė kūčių vakarienę paruoš. Iš karto nesutikau eiti, bet jis įkalbėjo užsispyręs. Einant pro mišką, prie pat geležinkelio stoties radom stovinti lengvą automobilį ir patamsy stovinčius kažin kokius žmones, kurių vienas pastojęs man kelią, pusbalsniu paklausė:

— Tamsta pulkininkas Petraitis?

— Taip, — atsakiau.

— Sėsk tamsta į automobilį. Esi areštuotas.

— Automobilyje sėdėjo dar du tipai rusų bolševikai, bet neuniformuoti. Jie tuojau apkratė mano kišenių, ieškodami ginklo. Po to nieko nelaukdami paleido automobilį visu greičiumu per Alytų Kauno kryptimi. Pravažiavome pro pat mano butą. Prašiau, kad leistų pranešti namiškiams, bet neleido. Pasakė, kad galėsiu pranešti iš Kauno telefonu. Iš viso su šoferiu važiavome penkiese. Aš sėdėjau galinė sėdynėje suspaustas tarp dviejų asmenų: vieno ruso ir bolševiko ir kito kažin kokio Valaičio, švariai apsirengusio vidutinio amžiaus žmogaus, kuris vadinosi mūsų automobilio grupės viršininku. Asmuo, kuris mane iškvietė į gele-

žinkelio stotį, dingo. Nors nebuvo per daug susijaudinęs, bet jaučiau, kad širdis plaka gerokai pagreitintu tempu. Pagaliau sučiupo, sučiupo nakties metu, slaptai, kad kas nors nepamatų, — manau sau. — Jei dar tas mano pažįstamas, kuris mane iškvietė, ne saugumo buvo pasiūstas, tai gal tiek bus geras — praneš namiškiams. Bet jei saugumo buvo siūstas, tai žinoma, nė šuo nelos apie mano suėmimą — būsiu gražiai dingęs be žinios. Kaip dabar paaiškėjo, taip ir buvo: — minimas asmuo „garbingai“ išlaidė visišką paslaptį. Niekas nesužinojo apie mano areštą.

Mano palydovai pradžioj nieko nekalbėjo tarp savęs, paskui pradėjo kalbėtis rusiškai. Automobilis mauna visu smarkumu.

— Kaip tamsta patamsy mane pažinote? — paklausiau lietuviškai tą poną „draugą“ Valaitį.

— Aš tamstą mačiau vakar ir užvakar, bet tamsta buvai išsigėręs ir ne vienas, tai aš nenorėjau tamstos trukdyti, — mandagiai atsakė Valaitis, siūlydamas man iš savo sidabrinio portsigaro surūkyti papirosą, kurį, žinoma, nepasididžiavau paimti.

Pradėjus rūkyti ir kalbėtis, kiek jaučiau pasidarė. „Teisybė, — pamaniau sau, — V. L., vadinasi, nemelavo, pranešdamas man, kad jį išpėjo raudonarmietis kapitonas, kuris pas jį buvo apsigyvenęs, patarti Petruičiui viešai nesirodyti, nes, esą, Kauno saugumo valdininkai tyko jį sumiti dėl jo populiarumo Alytų. O, būtų gerai, kad taip iš tikrųjų būtų, kad tik dėl mano populiarumo ir praeities būčiau suimtas. Gal taip ir yra, gal dar jie nieko nežino? Gal suimtieji mano draugai neišdavė manęs? Na, tiek to. Pažiūrėsin, kas bus, kai nuves“.

— Šiandien Kūčių vakaras, — sakau Va-

Po būsimųjų kapinių velėna

Bolševikai jau gegužės mėn. žudė politinius kalinius. Petrašiūnuose atkastas žiauriai nužudytų 25 KSD kalėjimo politinių kalinių kapas

Kai tik bolševikai pagrobė Lietuvą ir su savo sėbrais žydais pradėjo šeiminkauti, prasidėjo masiniai lietuvių areštai. Nebuvo nakties, kuri nebūtų pareikalavusi mažesnio ar didesnio aukų skaičiaus. Juo tolyn, teroras vis darėsi baisesnės. Čekistai ir žydai buvo vadinosios tarybinės Lietuvos nevainikuoti viešpačiai, kurie be jokio pasigailėjimo rašė mirties sprendimus mūsų žemės sūnams. Oficialiai buvo tylima. Spauda nieko nerašė, lyg tūkstančių nežinomas likimas niekam nerūpėtų. Visomis priemonėmis buvo bandoma sudaryti išpuolį, lyg nieko nebūtų, lyg kalėjimai būtų tušti, tačiau visas kraštas gerai žinojo apie baises areštus, kurie kiekviena naktį slautė visame kraštyje. Veltui agitatoriai mulkino ir „vaišino“ kraštą nuolatiniams „džiaugsmo mitingais“: visi žinojo, kad didelė tautos dalis kalėjimuose, o kiti iš nelaimingųjų jau po žeme.

Dabar veikiančios dingusių politinių kalinių ieškojimo skyrius stengiasi surasti visus bolševikų nužudytuosius kalinius ir juos atpažinti. Senėnai šio skyriaus komisija, sudaryta iš pirm. L. Domarkienės, gyd. Tikniaus ir kitų medicinos ir krim. policijos atstovų, buvo nuvykusi į Petrašiūnus, kur surado dvidešimt penkis nužudytų politinių kalinių lavonus.

Komisijos pirm. p. L. Domarkienė painformavo mūsų bendradarbi apie kruvinąjį radinį Petrašiūnuose.

Dar prieš keletą metų, kai buvo varoma akcija į Petrašiūnus perkelti Kauno katalikų kapines, Petrašiūnuose būsimums kapinėms buvo parinktas žemės sklypas, kuris vėliau buvo aptvertas cemento tvora. Bolševikų čekistai šias Petrašiūnų kapines, kur dar nebuvo palaidotas nė vienas žmogus, sumanė panaudoti savo kruviniems tikslams. Jie pranešė Petrašiūnų gyventojams, kad numatytų kapinių vietoje įrengs gražų parką. Kad gyventojai negalėtų nieko matyti ir nieko nežinoti, čekistai prie tarimojo parko pasitę sargą, pasižymėjusį dideliu beširdiškumu. Jam dar talkininkavo du dideli pikti šunys, visada buvę laisvi. Taip niekas ir nenuėjavo prie kapinių sklypo ir nesirūpino, kaip eina „parko“ rengimo darbai.

Šį pavasarį vietos gyventojai pastebėjo, kad į ruošiamąjį „parką“ dažnai atvyks NKVD mašinos su žmonėmis, o grįžta tuščios. Arti-

mesnieji gyventojai yra girdėję ir šūvių. Bolševikus iš Lietuvos išvijus, šios žinios pasiekė dingusių politinių kalinių ieškojimo skyrių.

Mėnėtoji komisija, nuvykusi į Petrašiūnus, kapinėms skirtame sklype rado labai apmaskuotą, net pušaitėmis apsodintą, kapą, kuriame netvarkingai sumesti gulėjo nužudytų 24 vyrų ir vienos moters lavonai. Buvo įsitikinta, kad visi lavonai yra politinių kalinių, kalintų Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. Komisija, įvykį gerai ištyrus, priėjo išvadą, kad nelaimingųjų daugumas yra užmušti kietais daiktais į galvą. Sužalojimų rasta ir kitose kuno vietose. Visos aukos buvo nukankintos 1941 m. gegužės mėn. pabaigoje ar birželio mėn. pirmomis dienomis. Paskyde gandai, kad dalis nelaimingųjų buvo gyvi užkasę žemėmis, yra pramanyti. Dėl nužudymo vietos yra dvi versijos: mirti skirtingai galėjo būti užmušami vietoje, Petrašiūnuose, bet galėjo būti užmušami ir NKVD rūmuose Kaune, o Petrašiūnuose tik apkasami lavonai, nes mirti skirtingai kaliniai prieš nukankinimą visada iš kalėjimo būdavo pervežami į NKVD rūmus.

Dalis Petrašiūnuose nužudytųjų jau atpažinta: trys broliai Traki-

mai ir jų sesuo Trakimaitė (iš Petrašiūnų), suimti 1940 m. birželio mėn. 27 d., Vaclovas Gludelis, sūn. Jono, Vincas Sabrikauskas, Bronius Ražanskis (anksčiau tarnavęs saugume), Mečislovas Šilanskis (iš Babtų) ir Šakalys. Kad giminės ir pažįstamieji galėtų atpažinti ir likusius nužudytuosius, nuo kiekvieno lavono yra paimta drabužių ar kitų daiktų.

Ir taip Petrašiūnų kalnelio smiltys, kur buvo ruošiamas amžino ilsėjimosi vieta, pirmuosius priglaudė 25 kankinius, kritusius nuo žydiškojo bolševikiškojo teroro.

St. Daunys

SAN FRANCISCO. E. Netoli Farallonų salų, kaip DNB praneša, minogaudžiai rado dingusio Jungtinių Valstijų pakrančių sargybos hidroplano likučius. Trijų karininkų igula dar nesurasta.

NEW YORKAS. E. DNB žinomis, United Press praneša iš Londono, kad vidaus saugumo ministeris Morrisonas paskelbė įsakymą visiems Londono gyventojams vyrams nuo 16 iki 65 metų amžiaus užsirašyti priešgaisrinės apsaugos tarnybai.

Vidury kalmo.

Vyt. Mažello nuotr.

Kas mus valdė

Tur būt, kiekvienas žino eilę faktų, kurie apibūdina mūsų buvusius valdovų asmenybes, — tą jų menkumą ar moralinį žlugimą. Tiesiog reikėjo stebėtis, kaip tokie žmonės galėjo kurti ir išlaikyti valstybę ir šį tą dirbti. Tiesiog reikėjo stebėtis, kaip tokie žmonės buvo auklėjami, kokiose sąlygose jie augo: iš jų darbų atrodo, kad visa SSSR yra vagių ir kyšininkų lizdas, kur negali būti jokio pasitikėjimo ir jokios drausmės.

Štai keletas tikrų atsitiktinai nugarstų faktų, kokių buvo pastebėta kiekvienoje įstaigoje dešimtimis!

Finansų Komisariate vienas iš Sov. Rusijos atsiųstas „patarėjas“ varė su žydais įvairiausių biznius. Pagaliau nužiovė 15 auksinių laikrodžių ir už tai buvo sulmtas ir išsiųstas atgal, nes nepatogu buvo pasilikti.

Žemės ūkio Komisariate vienas komisaro pavaduotojas imdavo iš

žydų įvairiausių „prekių pavyzdžius“. Žydai kasdien nešė dėžes alaus, šokolado, vyno ir kitokių „prekių pavyzdžių“, kuriuos jis, grįždamas iš įstaigos, pasiimdavo. Tų „prekių pavyzdžių“ vis įkyriau prašė ir net reikalavo. Kai lietuvis komisaro pavaduotojas atsiskakė nuo įstaigos paskirto mokėjimo už arbatą aukštesniesiems komisariato valdininkams, tas bolševikas stebėjos ir net išpėjo, jog tai esąs nesolidarumas, turis kai ką panašaus į sabotazą ir pikta propagandą. Tas pavaduotojas turėjo daug galios ir nesutramdomas viešpatavo iki paskutinės dienos.

Rengiantis spalio mėn. iškilnėms, Kauno miestui buvo atsiųsti du geriausi „stambaus meno“ žinovai: vienas iš Maskvos, antras — iš Gruzijos. Jie turėjo suprojektuoti aikščių bei namų papuošimą, paskirstyti darbą mūsų dailininkams ir prižiūrėti darbų vykdymą. Buvo išreklia-

muota, jog tai esančios SSSR įžymybės. Bet kokios menkystės... Vieną sugavo pavogus 7 paltus ir turėjo išsiųsti atgal į „didžiąją tėvynę“, o antras, duodamas mūsų dailininkams užsakymus, artį pusės pinigų sau pasiliko „už tarpininkavimą“ (vietoje 1000 rublių, davė tik 600, kitus — sau). Ir tas „įžymybė“ dėl savo darbų netrukus buvo gražintas, iš kur atvykęs.

Svietimo Komisariate vienas „patarėjas“ buvo girtuoklis, nemėgęs gerti už savo pinigų. Lindo prie tarnautojų, ir šie kas vakaras turėjo jį vedžioti į restoranus ir negalėjo atsikratyti. Atsikratyti tokio „svečio“ buvo ir nepatogu, nes švietimo srityje galėjo pasireikšti valymų ir k.

Prie korpo kariuomenės dalinio priskirtas politrukas pareikalavo 4—5 kambarių buto ir minkštų baldų. Pagaliau buvo surastas Vilniuj nacionalizuotam name butas, kurs atitiko panašius reikalavimus. Ta-

me bute gėrė per naktis. Kai tas politrukas — netrukus buvo perkeltas į Rygą, mūsų dalinio vadas daug darbo turėjo, kol jo atskratė — geruoju ir piktuojų reikalavo atiduoti jam tuos baldus, kuriais naudojosi Vilniuje, nes esą „labai prižiūrėti“. Lietuvos dalinio vadas įrodinėjęs, kad naujam politrukui neturės baldų ir valstybė kitų nebeduos.

Jie nuolat kalbėjo apie nuosavybės kenksmingumą, bet nuolat buvo pasiryžę grobti, kiekviena proga pasinaudoti ir stebėjos, kai kiti jiems nepritarė. Atrodė, jėgu būtų drauge daugiau atvykėlių, būtų galėję be jokio varžymosi čliupti, kas tik patinka. Čiupo nuo pulkininko iki eilinio, pasigailėjimo verto kario, o civiliai sovietiniai bolševikai tik ir svajojo ką nors „nacionalizuoti“. Jei tik patiko mašina, motociklas ar baldai, tuojau surasdavo „pagrindą“ paimti.

(Nukelta į 6 psl.)

laičiui, — mano namiškiai labai rūpinsis, kodėl nepareinu vakarienės — Kūčių valgyti.

— Taip... nors aš nepripažįstu nei Kūčių, nei Kalėdų... Bet nieko nepadarysi: seni žmonės laikosi tradicijų, — išdidžiai filosofiniu tonu paaiškino Valaitis. — Tamsta nebūsi paleistas nei ryt, nei poryt. Aš iš savo pusės galiu tik tamstai patarti iš karto pasakyti visą teisybę, tai bus tamstai daug geriau.

Automobilį šoferis spaudžia, kiek tik gali. Jau ir Aleksotas, tiltas per Nemuną, Kranto gatvė. Laisvės alėja nevažiuoja, bet pasuka į Duonelaičio gatvę. Privažiuojame prie saugumo rūmų vartų iš Parodos gatvės. Automobilio neatidaro, bet signalizuodami laukia prie kiemo vartų. Pagaliau iš kiemo atėjo venas raudonarmietis, sargybos viršininkas. Patikrinęs kažin kokį Valaičio popieriuką, įsakė sargybiniui raudonarmiečiui, kuris su automatinu šautuvu stovėjo prie kiemo vartų iš vidaus, atidaryti vartus. Automobilis įvažiavo į kiemą, geležiniai vartai užsidarė. Valaitis iš automobilio išlipo vienas ir nuėjo. Kiek palaukus, sugrįžo, liepė man išlipti iš automobilio ir eiti paskui. Bolševikas, su kuriuo sykiu atvažiuovom, ėjo iš paskos. Plačiais laiptais paliai saugumo rūmų sieną nusileidome žemyn, pasukome kairėn, paskui vėl tiek pat pasikėlėme aukštyne. Bolševikas pasiliko koridoriuje, o mane Valaitis nuvedė į budinčių valdininkų didelį kambarį, kurio langai išeina į Vytauto prospektą ir kuriame aš jau nebe pirmą kartą esu buvęs su tam tikrais reikaliukais ne savo noru ir valia. Tas kambarys man labai gerai pažįstamas. Beveik niekas jame nepakeista: tas pats didžiulis ažuolinis rašomasis stalas įstrižai kampo paliai langą tebestovi, ant stalo telefonas, vandens grafinas, stiklinė, rašalinė, pele-

linė, kupina nuorūkių ir keli popiergaliai. Langai rudomis uždangomis užleisti. Tik ant sienos vietoj Smetonos kabo Stalino, Molotovo ir Markso paveikslai.

Kambaryje buvo tuščia. Sieninis laikrodis išmušė vienuolika. Gatvėje dar tebesigirdėjo judėjimas ir linksmai nusiteikusių žmonių kalbos — Kalėdų išvakarės. Valaitis man liepė sėstis vienam kampe, kur stovėjo kėdė, atokiai nuo stalo ir nuo durų, o jis pats paskambino kažin kam telefonu pranešdamas, jog jis grįžęs laimingai, parvežęs sulaikytąjį ir kelionėje jokio incidento neįvykę. Po pusvalandžio atėjo du jauni vyrukai, kurie, pasisveikinę su Valaičiu ir, išklausę jo pranešimo, jog nesusipratimų neįvykę, liepė mane nuvesti į antrąjį aukštą pas kažin kokį Trinkūną.

Antrame aukšte įvedė mane į pailgą siaurą kambarį su vienu langu, kuris taip pat išeina į Vytauto prospektą. Kambario vidury suglausti du ilgi stalai, o prie lango ant stalų netvarkingai suversta didžiausia krūva aplankų su dokumentais. Ant sienos kabo didelis rusiškas žemėlapis. Kairėj pusėj už vieno stalo sėdi tamsaus pailgo veido, į užpakalį sušukuotais ilgais plaukais, stambianosis, maždaug 30 metų vyras, tur būt, tas pats Trinkūnas. Jis kažin ką labai atidžiai rašo. Nė kiek nenutraukdamas savo rašymo ir nepažvelgdamas į mane, jis stipriu baritonu paklausė:

— Ar pulkininkas Petraitis?

— Taip, — atsakiau.

Po to parodė man kampe paliai duris stovincią kėdę. Atsisėdau. Kitoj dviejų stalų pusėj sėdi gan graži jauna geltonplaukė, aukšta, grakšti, linksma panelė. Ji tikrina kažin kokius sąrašus, nuolat rusiškai kalbina Trinkūną, sako jam, kad jis, versdamas iš lietuvių kalbos į ru-

su, klaidų pridaręs, kitaip kalbant — kokečiuoja. Bet tas Trinkūnas nekreipia dėmesio į jos koketavimą, tik išikniaupęs dirba savo darbą, ir tiek. Vėliau sužinojau, kad jis buvęs technikos mokyklos mokinys, sėdėjęs kalėjime už komunizmą. Panelė ir toliau nesiliauja užkabinėjusi rimtai dirbančio ir papirosų rūkančio Trinkūno. Ji, priešus prie žemėlapių ir koketiškai besikraipydama, ant guminių blizgančių su aulais batų kulnių besisukinėdama, prašo Trinkūną, kad jis padėtų jai surasti Rovno miestą, nes ji nežinanti, kuriai „oblastei“ šis miestas priklauso, o ten reikia vieną bylą pasiųsti. Trinkūnas ir dabar nereaguoja. Po to, pasisukusi į mane, nusišypsojo, parodžiusi man porą eilių baltų dantų, rusiškai paklausė:

— Gal tamsta žinote, kurioj vietoj reikia ieškoti Rovno miesto?

— Vakarų Ukrainoj, prie Pinsko, — atsakiau.

Suradus Rovno miestą, nežinau, kodėl — padėkojo man vokiškai; tur būt, norėjo pasigirti, kad ji ir vokiškai moka kalbėti.

— Danke sehr, sehr gut!

Nieko negaliu išivaizduoti, kas toliau darysis. Gal tas rimtasis „draugas“ Trinkūnas ir bus tas didysis ponas, pas kurį mane atvedė? Keista savijauta. Sėdžiu sau laisvai, kratos nedarą ir jokios ginkluotos sargybos nesimato. Nors pabėgti neįmanoma, nes apačioj visos durys ir vartai užrakinti ir sargybiniai su automatiniais šautuvais stovi. Šiaip ar taip, bet nieko baisaus tuo tarpu nenūjaučiu.

Tik staiga durys prasivėrė, ir į kambarį įėjo du vyrai: vienas raudonarmiečių karininko uniforma, su vienu pailgu keturkampiu (ošpalu) ant apykaklės, aukšto ūgio, šviesaus apskrito veido, gan dailus, apie 25 metų vyras. (B. d.)

Faustas Kirša

PERLAI

*O! neklausk, kur pabėriau perlus
Kaip jie merkės gelmėj mirdami...
Ten dabar tik vėjelis tylus
Rodos žaidžia žiedais žalume.*

*Niekados jie matyt nematys
Nei bangų, nei aušros, nei manęs.
Tik laivelis praplauks kaip svetys,
Tik paukštelio šešėlis nuskęs.*

*Juodą latvą lūliavo banga,
Baltos putos aptaškė perlus...
Į bedugnę nukritę staiga,
Niekados taip ramiai nepriglus.*

*Mano žvilgsnis nuskenda su jais,
Ir širdis atsivėrė žaizda...
Kaip jie žaidė aušros spinduliais!
Kaip jie guodė stebuklų malda!*

*Kada laivas lūliuos bangomis,
Perlų vaizdas sekios amžinai,
Ir kas kartą stebuklų ramins,
Kad nuo dugno iškels milžinai.*

Kaunas, 1940 - XII - 29 d.

K. Pr. Inčiūra

Dainius atgyja

*Už Raseinių paukščiai suokia,
O Dubysa moja...
Dainius giriomis pro Luokę
Jau nebevažiuoja...*

*Nei Siauliuos jo, nei Zarėnuos
Niekas nebelaukia...
Vien tik laikas — metai, dienos
Lyg tie vandens, plaukia...*

*Baisios audros pro Raseinius
Pralekia, pradunda...
Bet, sparnus sudėjęs, dainius
Jau nebebunda...*

*Kur Venta, Lėvuo srovėna,
Kur Nevėžis teka,
Mūsų broliai pjauna šieną,
Pievoj dalgius plaka...*

*Lyg skruzdynas, juda klonis,
Ten dainuoja, girdis...
Aure... suskamba Maironis,
Suliepsnoja širdys...*

*Dainius, urnoje užgesęs,
Stai ateina vėliai...
Kai užtraukia dainą sesės,
Rauda šienpjovėliai...*

*Dainiaus dūmos, dainiaus godos
Sieloje atgyja...
Margam klony, žaliuos soduos
Audžia savo gijų...*

*Kur Kražantės vilnys tęsiasi,
Kur Šešupė žėri,
Kur dainuoja geltonkasės
Dainą apie Nėrį...*

*Jo dvasia visur plevena...
Gyvas jo šešėlis...
Neišnyks jis, kol srovėna
Mielas Nemunėlis...*

A. Galdikas

Darbymetis (iš triptiko)

Uždanga krenta

Raudonieji poetai, būdavo, grįžta iš Sovietų Rusijos ir papila serijas straipsnių laikraščiuose: laimingi kolchozai, baltai dažytos trobos, tamsiai žali sodai. Atsimename, kaip dar senais laikais senas tulas poetas pasigardžiudamas rašė apie Krymą, sodus, gyvulių kaimenes. Net užspringdami skaitė žydėliai ir „pažangieji intelektualai“. O per raudonuosius metus kiek mums reikėjo pakelti paskaitų, radijo vaizdų, eilėraščių ir paveikslų! Kiek reikėjo pakęsti kelionių įspūdžių: rugiai kaip mūras, rūmai kaip stiklinės, nepabaigiama šypseną tarybų piliečio veide, begalinė valdžios meilė liaudžiai, ir taip iki begalybės. Praeitą vasarą rinko iš kiekvienos apylinkės po kelis patikimus ūkininkus, kurie „savo akimis pamatysią melą, buržujų skleidžiamą apie laimingąją tarybų sąjungą“. Tie rinkėjai miesteliuose sakydavo:

— Mes norime, kad į važiuojančių skaičių daugiausiai patektų nekomunistai: nieko nuostabaus, jeigu girs tarybinę tvarką įsitikinęs bolševikas — tegu pamato ir „nesusipratėlis“, jog tenai...

O išvažiavo tikrai komunistai, kurie mūsų apylinkėje prieš pirmąją gegužę iš nakties pakabinavo raudonus skarmalus į paplentės beržus. Ūkininkai laukia savo „delegatų“. Po kelių savaitų grįžta su dovanomis — raudonomis skardelėmis apsisagstę atlapus:

— Tai tik tiek gavot? — šaiposi ūkininkai.

Ir per atlaidus ėmė siausti pamokslininkai. Miestelio alkštėje, ant ratų ėmė sakyti:

— Buvom kolchoze. Viskas puikiausiai: žmonės sotūs, patenkinti. Mieste viskas gražu, dailiai apsirengę. Su kuo tik pasikalbi, tas džiaugiasi, kalba tikrai apie darbą: tiek ir tiek procentų, tiek aparė, tiek iškasė.

Bet mūsų žmogus tokiais bendrais posakiais nepagaunamas. Pagirdė delegatus, atspalidavo liežuvis... Ir abu apylinkės atstovai dingo iš namų. Maskvos kelionės paskutinė stotis buvo kalėjime.

Vienas rašytojas, grįžęs iš spalio revoliucijos šventės Maskvoje, nemokamai ir net su dienpinigiais vežiotas po sostinę, kažkaip išsireiškė begirdamas malonius šeiminkus:

— Grįžus į Kauną, mums pasakė: Na, o dabar telieka jūsų plunksnai pasireikšti...

Ir taip „vienas šeštadalis žemės rutulio“ skendėjo tamsoje. Ir visa tai dvidešimtojo amžiaus pačiame viduryje, kada turizmas išskleidė savo sparnus iki svaigulių tempų!

— Buyau New-Yorke, Londone, Madride, Paryžiuje, ir niekur nemačiau tokio... — iškilmingai trimituodavo mums vienas profesorius, kuris nuostabiai dažnai važinėdavo po T. Sąjungos miestus.

— Gražuolė Maskva, kolchozai — milijonieriai — dainuodavo

mums gausiai verčiami „T. Lietuvoje“ eilėraščiai.

Dar prieštarybiniais laikais kartkartėmis perskaitydavom vieną kitą užsienio knygelę ir kavinėje dalindavomės įspūdžiais:

— Slamštas, melas! — prikibdavo jūliausiai „pažangieji“, dar neišsipagirioję po vakarykščių išgertuvių pas lūdnos atminties Pozdniakovą.

Legendiniai didvyriško suomių — karo metu kaip ant mielių dygo kavinėse anekdotai:

— Ar girdėjai apie naują penktmetį?

— Kokį?

— Suomijai nukariauti!

Ir vėl puldavo „reakcionierių“ stalą Pazdniakovo mituliai:

— Sumušt tuos baltasuomius, tuos banditus... Atsiminkite tas sunkias gamtos sąlygas...

Taip visom keturiom gindavo sovietus „priešakinis inteligentijos būrys“ prieštarybinėje Lietuvoje. Atrodo, viskas tvarkoje, viskas pagal planą, o mums išsižioti reikė „kapitalistų batlaizio“ titulą nusipelnyti.

Tarybiniai metai atliko didelį demaskavimo darbą. Rūkai ėmė pamažėle sklaidytis. Vienas kitas iš mūsų ir ne perdėm raudonas patekdavo į „laimingųjų skaičių“: praspukdavo Minskan, Maskvon, Leningradan.

Vienas sportininkas, grįžęs iš Minsko, nupiešė „broliškosios“

Baltgudijos respublikos sostinės vaizdą. Tvoros iš netašytų apalkų, gatvėse šiukšlynas, o kūno kultūros instituto koridoriuose per kelis centimetrus primėtyta popiurgalių, nuorūkų. Salėse ir auditorijose studentai valgi atsineša su savimi ir liekanas (jeigu jų apskritai kiek lieka) meta ant grindų, kurių, mūsų supratimu, negalima būtų vadinti grindimis: taškytas cementas, grubus, dygus.

Taip, pas mus blogoka su švėra... prisipažįsta ekskursijos vadovas.

— Reikia surengti švaros savaitę — pasiūlo mūsiškis.

— Kas iš to: nudraskyti plakatai, transparentai ir lapeliai dar labiau padidina nešvarą — beviltiškai kreipia kalbą kiton pusėn maskvietis.

Vienas uolus Pazdniakovo gastronomijos vartotojas, seniai pauraudęs dailininkas, vieši Maskvoje apie mėnesį. Ir kaip nustembam klausydami jo įspūdžių!

— Pasiūlo vieną vakarą apžiūrėti dailininkų namus. Sakau, kas kas, bet tie namai turės jau mane pritraukti. Už Maskvos. Dvarininko medinis namas ar vila. Kažkada baltos kolonos nusišėrusios, sulindusios žemėn. Viduje niūri salė, lubos baigia užgriūti, grindų lentos lyg ant spyruoklių šokinėja, dirba dantimis žiūrėkės, o tepuku dailininkas prie molberto. Apsmukęs, tapo raudonosios armijos galybė.

Dailininkas pasakoja, o jo žodžiai krenta kaip plaktuko dūžiai į karsto lentas:

— Na, o šiaip publika, praeiviai?

— Ir milicininkai pas mus elegantiškesni, ir autobusų konduktoriai. Mačiau Maskvoje vieną moterį konduktorių: visa skarmaluose. Sveika tikrai šikšna, kuri palaiko pinigams rinkti maišelį...

Ir vis tai buvo įspūdžiai tų, kuriems dienos programa nustatyta. Kuriems nurodyta papunkčiui, kaip pasakoti, grįžus namo.

Stai mes apsėdame lyg musės vieną R. Kryžiaus ekspedicijos dalyvį. Bombos jau seniai praskambėjusios pro Kauną. Motorizuotas viesulas jau ties Maskva. Vienas išsišokėlis paklausia:

— Na, o kaip gudai tautiškai susipratę, ar iškėlė vėliavas?

— Apie kokius gudus tamsta čiau. Žydai, mongolai, kiniečiai kęs sako R. Kryžiaus keliautojas. — Minske nė vieno gudo nemačiau. Žydai, mongolai, kiniečiai ir vėl žydai. Argi jie žino, kaip atrodo gudų vėliava?

Čia prisiminiau vieną vakarą rašytojų klube, kur laikė paskaitą, deklamavo eilėraščius Stalino laureatas, didvyriški ukrainiečiai.

Taip kalbėjo žydas, pasiūstas į tarybinę Lietuvą atstovauti ukrainiečių tautos.

Grįžkime prie R. Kryžiaus ekspeditoriaus pasakojimo:

(Nukelta į 6 psl.)

Sporto Žinios

SPORTAS ŠIANDIEN IR RYT

Šiandien, šeštadienį, Kauno stadione pradėdamos Kauno lengvosios atletikos pirmenybės. Pirmenybių pradžia 17 val.

Be to, ten pat vyks ir lauko teniso Kauno pirmenybės. Pradžią 16 val. Ryt, sekmadienį, 10 val. tęsiamos lauko teniso pirmenybės.

17 val. įvyksta futbolo rungtynės tarp Kauno Aviacijos ir Kauno Karo Komendantūros komandų. Rungtynių pelnas skiriamas Vokiečių Raudonajam Kryžiui. Pertraukų metu groja Br. Jonušo vadovaujamas policijos orkestras.

FUTBOLININKŲ PASITARIMAS

Pirmadienį, rugpjūčio 11 d., 19 val. Kauno stadione renkami pasitarimui futbolo rinktinės kandidatai.

ŠIS TAS APIE KRIKETĄ

Paskutiniu laiku, dar prieš karą, prancūzai buvo susidomėję nauju žaidimu kriketu ir jį pradėjo savintis, kaip savo tautinį sportą. Vis dėlto kriketas, Prancūzijoje žinomas nuo 1478 metų ir Anglijoje nuo 1598 metų, nėra nei vienu, nei kitu išradimas. Tikroji kriketo tėvynė yra kraštas, apie kurio sporto atliekimus nedaug žinoma, būtent Meksika. Jau keturioliktam šimtmečiui, atokiu laikais, šis žaidimas buvo entuziastingai pamėgtas. Michoacane tyrinėtojai net rado skulptūrų, kuriose atvaizduoti kriketo žaidikai pilnoj sportinėje aprangėje.

Ir kas kriketą įtaisė Prancūzijoje? Aišku dalykas, tik ne vienas iš Naujojo pasaulio atradėjų, kurie tik kelias dešimtmečiais vėliau įkėlė koją į naują žemyną (Kolumbas 1492 m., Kabotas 1497 m., Kabralas 1500 m. ir Amerigo Vespucci 1507 m.). Peršasi visa eilė neįtikimų galimybių ir nuo sprendimo bus geriausia susilaikyti. Užtenka pažymėti, kad kriketas, kurį neriečia maišyti su kriketu, dabar yra populiarius eilėje kraštų. Australijoje jis yra mėgiamausia sporto šaka, o Anglijoje, po futbolo, užima garbingiausią vietą.

DIDYSIS PASAULIO TENISININKAS

Kas yra tas Donaldas Budge? Tai išbaigtas kovotojo tipas, kuris viską gali ir yra apvaldes pačią didžiąją techniką.

Dar gyvena Tildenas, kurį dažnai mėgstama vadinti geriausiu visų laikų tenisininku, dar pasirodė Perry, Vines ir kitos žvaigždės, vis dėlto Budge, tik prieš kelerius metus iškilęs ir viršūnes, nustelbia ankstesnius pasauliui išgarsintus tenisininkus. Jam gal būt, daugiau tiktu geriausio visų laikų tenisininko vardas, nei ligšioliniam jo laikytojui senajam Tildenui. Tai visiškai suprantama, nes ka Budge yra parodęs, tikrai daug, ir niekam dar nėra pavykę tiek pasiekti. Kol Budge nebuvo perėjęs ir profesionalų eiles, vienais metais jis laimėjo itiną virtinę meisterio vardų: Australijos, Prancūzijos, Anglijos (Wimbledono turnyras!) ir Amerikos. Būti meisteriu kraštų, kur tenisas labiausiai išplitęs, reikia mokėti žaisti ne bet kaip. Tik Budge dėka Amerika atgavo Daviso taure ir galėjo ją sėkmingai apginti nuo kitų varžovų.

Europoje Budge pirmą kartą pasirodė 1935 metais, Wimbledono turnyre. Jau tada daug kas atkreipė dė-

Uždanga krenta

(Atkelta iš 4 psl.)

— Vaziuojam automobiliu 7-10 kilometrų, ir krūmai, dirvonai. Dykuma. Rįgso kai kur kaminų liekanos, pamatų akmens užžėlę kiekiais ir varnalėšomis. Prieš dešimt metų būta kaimo, gyventų žmonių. Štai vėl pamatom pasėlius. Taj — kolchozas. O paskum ir vėl dykuma. Daug buvo gabėnimų. Vos tik vieną kaimą išveža, kaimyninis kolchozas šoka griauti trobesių, gabenti sienojų ir kitų likučių. O po kiek laiko ir šį kaimą išgaudo. Tada eilė naujiems kaimynams naudotis nukentėjusių palaikais.

— Sustojom pietų. Užuođė duoną, ūkininkai subėga. Viena mergaitė ypač atkakliai prašo duonos. Klausiu, dėl ko? Motina serga jau antra savaitę. Siūlom vaisty. Ne, sako, užvalgys duonos ir pagys.

— Kaip gyvenat, klausiu. Sako, neblogai. Javus reikia atiduoti valdžiai, bet mes atsigauname

mesį ir raudonplaukį kalifornietį, stebinusi savo žaidimo menu. Tiesa, dar tuomet viešpatavo anglas Perry, 1935 m. ir 1936 m. laimėjęs turnyrą, ir abu kartu Budge buvo priverstas pasiduoti. Nenorint nusižengti teisybei, reikia pažymėti, jog ir anksčiau Budge yra dalyvavęs Wimbledono žaidynėse, bet jau pirmame rate turėjo pasitraukti. Niekas tada ne negalvojo, kad tas raudonplaukis už kelių metų pavėrs vėjais visų pastangas ir pasiglemš didįjį laimikį.

1936 m. Budge buvo įtrauktas į Amerikos ekipą, kuri Daviso taureis varžybose nugalėjo stiprią Australijos ekipą.

Kitais metais Budge pasirodė kaip nepamainomas ir nenugalimas. Perry perėjo į profesionalus, ir Budge triumfojo. Kritikai pripažino, kad jo žaidimas yra virš kritikos.

Taip, Budge yra išėjęs geriausia pasauliui teniso mokykla — kaliforniškąja. Jo smūgių tikslumas, serų smarkumas ir puiki bėgiojimo technika yra ne daug kam pasiekiami. Kalifornietis pasižymi nepaprastu ramumu ir yra kovoje labai ištvermingas.

Pabaigai nuotrūpa iš Wimbledono turnyro. Pasibaigus varžyboms, ložoje sėdėjusi karalienė pasikėlė išeiti. Budge tai pastebėjo ir mosuodamas rakete šūktelėjo: „Good bye, Queen!“ Tradicijų ir etiketo pilni angli gerojai pasipiktino amerikiečio išsišokimu, bet Budge buvo vis vien, pagaliau ir pati karalienė dėl to nesijaudino, net nusišypsojo.

PATI DIDŽIOJI NELAIMĖ

Savo laiku buvęs garsus boksininkas, aišku, amerikietis, buvo labai pamėgęs auto sportą. Kartą, jau smukimo laikais, jį sutiko draugas ir paklausė, kodėl jis nesiskutęs.

— Et, pastaruojų laikų man ne kaip sekasi.

— Ir kas gi nutiko?

— Matai, nelaimė pradėjo lipti ant kulnų. Išmėtė iš vietos, žmona grižo pas tėvus, vaikus buvau priverstas atiduoti į prieglaudą. Be to, pardaviau baldus ir miegų, kur pasitaiko. Dabar tik viena problema mane jaudina — ar esu pasiekęs nelaimių dugną, ar ateis diena, kai turėsiu parduoti ir savo automobilį.

Kas mus valdė

(Atkelta iš 4 psl.)

O koks tų gaujų mokslo lygis! Kiek rusų kalbos klaidų išvežtųjų lietuvių baldų sąrašė! Mokytojai, eidami į klasę mokyti rusų k., mokytojų kambaryje patys rašo už spintos pasislėpę diktantą. Nė vieno jų mokytojo cenzuoto — daugiausia įvairius kursus baigę ir politikoj gerai apsišvietę. Komandyrus nešiojas žemėlapius, žiūri į juos, bet visada nuklysta į priešingą pusę.

Išbėgusių „katiušų“ butuos blaškosi sąsiuviniai, kuriuos priskaičiuota, prirašyta — mokyta aritmetikos veiksmų (pasitaiko ir viena kita trupmena). Profesoriai esti su „aukštuoju mokslu be vidurinio“.

ant bulvių. Būna dveji kasimai: vienas — dieną, o kitas naktį. Dieną nuo viršaus renkame valdžiai, o naktį iš žemės kasame sau. Kiekvienas išsirausiam po duobelę ir ten suslepjam. Aišku, dažnai kaimynas išvagia mano duobę, o aš jo — taip ir išsilyginame.

— Prie sodybos turime po ketvirtį hektaro laisvai naudojamos žemės, galime laikyti vištą, karvę, avį ir pasisėti kanapių. Su sąromis, atsiklaupęs ant abiejų kelių, į dieną kartais iš tos karvės išprašai pusantro litro. Bet tokių dienų nedaug, o valdžiai reikia atiduoti 150 litrų. Nelabai apsimoka: komisaras pagaliau atima ir karvę ir pieną. Ir ant galo patį šeiminingą pasodina į kalėjimą. Višta taip pat ne visada nori dėti, kiek reikia valdžiai, vadinasi, vėl kalėjimas, o pati višta atsiduria kolchozo valdininkų virtuvėje. Kanapes atima su šaknimis ir pluoštais.

— Vieną pavasarį apsieriuoja avis. Džiaugiasi moteriškos, tu-

Maisto kortelės istorija

Maisto paskirstymo kortelės nėra Didžiojo karo išradimas. Jos siekia senovės laikus. Turimomis žiniomis, Kinijoje Tšou dinastijos laikais, apie 1111 met. pr. Kristaus gim., kada didieji potvyniai vovo apsmėję beveik trečdajį valstybės, vandenys sunaikino ryžių laukus ir kitą mantą. Kad išvengtų bado, Kinijos valdžia visiems savo gyventojams išdalino šilkinės juostelės su imperatoriaus parašu. Kiekvienam piliečiui iš valdžios sandėlių buvo duodamas tam tikras kiekis ryžių ar kitokio maisto, o nuo šilko juostelės nukerpamas atitinkamo ilgumo gabaliukas. Taigi jau daugiau kaip prieš 3.000 metų maisto kortelės buvo.

Senovės raštų žiniomis, Egipto faraonas Psametichas I, išvadavęs Egiptą iš asiriečių jungo, 672 met. pr. Kr. buvo įvedęs ir audinėjams gauti kortelės, nes šiu tuomet Egipte trūko. Kortelės buvo iš papiruso augalo lapo, šventyklų kunigų išduodamos, tam tikros spalvos rašalu parašytos. Už kortelės suklastojimą ar perdavimą kitam gyventojai buvo baudžiami mirtimi. Prekes su papiruso kortelėmis Egipto gyventojai gaudavo iš kariuomenės saugomų sandėlių.

Babilonijos valdovas Nabomedas apie 535 met. pr. Kr., karo su persais metu savo valdiniam buvo įvedęs maisto kortelės. Kiekvienam gyventojui buvo išduota molinė lentelė, kurioje įrašytas maisto gavėjo ūgis ir storis, pagal kurį maisto paskirstymo punktuose jis gauna atitinkamo didumo porciją. Siūlų ir audinių kiekis taip pat buvo duodamas pagal žmogaus ūgį. Nauji drabužiai buvo duodami tik gražinus senus sudėvėtus.

Senovės spartiečiai, graikai, Spartos su persais karo metu, 480 met. pr. Kr., pristigo maisto. Valdovas Leonidas išleido įsakymą, pagal kurį gyventojams maistas buvo dalinamas griež-

tai nustatytais kiekiais pagal tam tikrus sąrašus. Daugiausia maisto turėjo teisę gauti jauni, stiprūs vyrai, tinkami kautynėms. O geriausi sportininkai, stipruoliai gaudavo dvigubą davinį. Mažiau gaudavo silpni, moterys, vaikai ir seniai, nes silpnieji ir seniai Spartoje nebuvo gerbiami. Norintieji gauti didesnį maisto davinį, turėjo įrodyti pasižymėjimą savo jėga.

Senovės Graikijoje apie 431 — 404 met. pr. Kr., Peloponeso karų metu, kada stigo maisto ir siautė baisus maras, buvo duodamos gyventojams maisto kortelės marmuro lentos. Tose marmuro lentų „kortelėse“ buvo įkalta data ir nurodytas gaunamo maisto kiekis. Akmeninės „kortelės“ tiek buvo sunkios, kad moterys vos pajėgdavo jas panešti arba samdydavosi nešėjus. Negaudamos maisto iš sandėlių, moterys kartą pradėjo marmurinėmis „kortelėmis“ mušti valdininkus ir sukilusių moterų malšintojus karius.

Ir žymiai vėliau, apie 150 m. pr. Kr., tam tikra maisto paskirstymo tvarka buvo įvesta ir senovės kimbrų. Visą medžioklės, žūklės ir kitokį maistą kimbrai sudėdavo į tam tikrus sandėlius po šventaisiais ažuolais. Sudėta-ji maistą saugojo ir gyventojams dalijo tam tikra sargyba ir išminčiai vyrai. Kiekvienas perkėjas turėjo jam paskirtą medį, kuriame po išplautu jo ženklų buvo medyje ikertamas įkirtimas, pažymis šiam asmeniui išduotą maisto davinį.

Didžiojo karo metu, 1914 — 1918 m., maisto paskirstymo kortelės buvo įvedė vokiečiai, angliai ir prancūzai. Vėliau, revoliucijos metu, ir sovietai. O šiame kare maisto paskirstymo kortelės išvedė ne tik Vokietija, bet ir Anglija bei kelių neutralių valstybių.

B. Buračas

Dideli sunaikinimai Tartaus mieste

BERLYNAS. E. DNB skelbia gautą specialų pranešimą, kad kai kurios estų miesto Tartaus dalys, kurias bolševikai pasitraukdami buvo smarkiai nuniokoję, vis dar tebeteikia baisaus sunaikinimo vėzdą. Daugelis miesto krauvųjų, bolševikų kareivių, komisarams vadovaujant, buvo išplėtos ir sunai-

kintos. Sunkiųjų darbų kalėjimo kieme prieš keletą dienų buvo iškasti dviejų šimtų vyrų ir moterų lavonai, kuriuos bolševikai prieš pabėgdami buvo užkasę.

Visi žymesnieji miesto asmenys, kurie buvo sovietų vienai ar kitaip laikomi nepatildimais, buvo sušaudyti.

Net Tartaus universiteto biblioteka, laikoma viena iš vertingiausių Europoje, buvo sovietų suniokota ir išgabenta. Brangūs rankraščiai, vokiečių kariuomenei įžygiuojant į miestą, buvo rasti sudraskyti ir išbarstyti gatvėse.

STOKHOLMAS. E. DNB žiniomis, Sovietų informacijų agentūros vedėjas Lozovskis, pasak Reuterio, pareiškė, kad neseniai įvykęs tarp Sumner Welleso ir Umanskio Vašingtono notomis pasikeitimas rodą Jungtinių Valstybių ir Sovietų Sąjungos artėjimą, Lozovskis pastebėjo, kad pasikeitimas notomis rodą, jog Jungtinės Valstybės yra pasiryžusios Sovietų Sąjungai dabartiniame kare teikti pagalbą.

ANKARA. E. Po vieno mėnesio atostogų Turkijos parlamentas vėl pradėjo savo darbą, praneša DNB. Patirta, kad parlamentas einamuosius reikalus atliks per vieną savaitę ir po to vėl išsiskirstys vienam mėnesiui atostogų.

už pinigus jie nesisuka. O iš kur tie produktai?

— Kažkur suradom pieno, bet kolchozininkė labai nenorėjo mums jo duoti. Pasirodo, ne dėl to, kad pristigtų vaišingumo, bet dėl to, kad neturi jokio indo. Pagaliau, nugalėjusi gėdą, ji neša puodynės šukę, kuri visiškai skylėta ir užkamšyta skarmalais. Tą šukę šeiminingai abiem rankom prilaiko, bet pienas vis tiek sunkiasi pro pirštus lyg žydo barzdai.

— Bet kokia fantazija turi padėti savo sparnus prieš tą vaizdą, kurį matom baltgudžių sostinėj ir kaime: reikia pačiam viską pamatyti — baigę pasakojimą R. K. ekspedicininkas.

Krenta uždanga, kurią išdžiuvusiomis vergų rankomis bolševikai laikė prieš viso kultūringojo pasaulio akis. Krenta uždanga ir tiems, kurie buvo laikinai apsvaigę tarybinių svaigulių. Išlaisvinamasaj kryžiaus žygis kasdien vis plačiau praskleidžia tą uždangą.

P. ANDRIUSIS

Dainos iš vergijos laiku

JAU PRAŽYDO

Jau pražydo Lenino pakaušis, Išsisklaidė Stalino plaukai. Komunistai iš Maskvos žygiavo Ir užsuko mūsų Lietuvon.

Jau pritrūko sviesto ir kiaušinių, Niekur jų negalime mes gaut. Gaspadorius savo išnaikinę, — Mes išeisim visi ubagaut...

Švieski, švieski, Stalino saulute... Mums dabar kur kas geriau gyvena. O arbūzų su žieve priskute, Galim visus metus pabadaut.

IŠ SOVIETŲ ŽEMĖS

Iš sovietų žemės Komunistaiėjo. Lietuvon atėję Ubagus perėjo...

Atėjo be kelių, Basi, apilyšė; Niekio neturėjo Nė burlečiui ryšio.

Ot tai jums ir rojus, Ot graži stalyčia — Tik ikėlė kojas, Tuoj prakturo grįčia...

„Tarybiniai“

anekdotai

PLANO VALDYBAI IŠCEMENTUOTI PIRŠTUS...

Bolševikų laikais buvo į madą įėję visokie sutrumpinimai. Trumpino tautų, vyriausybų, partijų pavadinimus; trumpino istaigoms bei įmonėms reikalavimus. Trumpino nei į ką neatsižvelgdami: nei į tikslumą, nei į sakinio prasmę, nei į kalbą... Štai vienos įmonės dirbtuvių užsakymų lapuose randame tokių „perlų“, kurių prasmę suvokti paliekame patiems skaitytojams. Paeilui ir pažodžiui tuose lapuose rašoma:

„Kauno miesto prokurorui suvirinti galvutę, Laivininkystės Valdybai atremontuoti priešakį, Kauno miesto izkdomajam komitetui sutaisyti stabilizius, Energetikos valdybai sutvarkyti šoną, Kelių įmonėi padaryti užpakalį, Aukščiausiąjai tarybai sutvarkyti amortizatorius, Plano Valdybai — išcementuoti pirštus, L. K. P. (b) CK sutvarkyti šlapintuvą“.

P. S.: Šie įsakymai paimti iš KMS autobusų susisiekimo įmonės remonto dirbtuvių užsakymų lapu.

DOKLA D (VIEŠAS PRANEŠIMAS)

Vienas komisaras įsakė savo padėjėjui padaryti kažkuriame suvažiavime pranešimą tema „Ko mes siekiame, ko ieškome, ko trūksta ir ką atsiekėme“. Prieš patį suvažiavimą komisaras paklausė pranešėją, ar jau paruošė pranešimą. Pranešėjas ištiesė prieš komisarą tuščią lapą, kuriame tebuvo parašyta vienintelis žodis — DOKLAD, tardamas, kad pranešimas paruoštas.

— Dovanok, tamsta, — tarė komisaras, — bet čia tik antraštė, o kur turinys?

— Drauge komisare, — atsakė pranešėjas, — čia viskas pasakyta, kas reikia. Štai, nubraukus D — turime atsakymą į klausimą, ko mes siekiame — (oklad — alga); dar nubraukę O — turime atsakymą į klausimą ko mes ieškome (klad — lobis); toliau nubraukus dar K — turime atsakymą į klausimą ko mums trūksta (klad — gėris, labas); galop nubraukus L — turime atsakymą į paskutinį temos klausimą ką mes atsiekėme (ad — pragaras).

ŽYDŲ PLŪSTI NEGALIMA...

TSRS buvo uždrausta žyda vadinti „žyd“, o įprasta vartoti „jevrei“. Vienas stropus pilietis laukia autobuso. Jo draugas, rusų bolševikas, priėjęs klausia, ką čia veiki. Stropusis atsako: „Ja pođjevrevijaju autobus“...

Jis netarė „požidaju“: bijojo įžeisti žydus.

VISKA TRAKTORIAIS...

Politrukas žioplinėja ties Kauno vitrinomis, studijuoja iškasas. Jo akis užkliūva už emaliuotos lentelės „Akušerė“. Klausia šalia pasitaikiusią kaunietę.

— O čia kas,

— Akušerė, — aiškina moteris. — tai tokia profesija. Ji teikia pagalbą moterims...

Politrukas išdidžiai nusigręžia: — Koks nekultūringumas! Pas mus viską traktoriams...

KRONIKA

KAS PLĖSIKAUS, BUS SUSAUDOMAS

Gyventojai pakartotinai įspėjami, kad sugedę ir laikinai pakelėse palikti kaip vokiečių, taip ir sovietų rusų sunkvežimiai nebūti apipilėjami. Taip pat negali būti paimamos ir atskiros jų sunkvežimių dalys. Kas plėšikaus, bus susaudomas.

Apie miškuose ir sodybose esančius sovietinius sunkvežimius ir traktorių kiekvienas, kas apie tai žino, privalo tuojau pranešti lauko žandarmerijai arba Orto Komendantūrai. Žinantieji, bet nepranešusieji bus laikomi sabotажnikais ir baudžiami.

BOLŠEVIKINIŲ AMATININKŲ ARTELIŲ VEIKLA

KAUNAS, VIII. 8. ELTA. Vykdydami Lietuvos darbo žmonių ko-

Akc. B-vei „Statyba“ skubiai reikia daug stalių, dailidžių ir paprastų darbininkų. Mokami gerai atlyginimai. Kreiptis į Akc. B-vės „Statyba“ Barakų Statybos skyrių, Laisvės al. Nr. 16, III aukšt., 6 kamb. 296(1)

Gydytoja E. Jakubėnaitė — Keršulienė, specialiai akių ir vaikų ligos, apsigyveno Kaune, Daukanto g-vė Nr. 11, but. 5, tel. 24118.

Priima ligonius nuo 16 val. iki 19 val. 305(3)

Akc. B-vės „STATYBA“ Lentpiūvei Nr. 1, Kaune, Varnių g. 2, telef. 27424 skubiai REIKALINGI:

dailidės, obliuotojai, kreizuotojai ir kt. darbininkai prie iv. lentpiūvės darbų. Atlyginimas iki 30 rublių dienai. 306(1)

lektyvizaciją, bolševikai prievarta uvarė smulkiuosius amatininkus į įvairias arteles. Po vėliau padarytų per varkymų Lietuvoje buvo 280 artelių su 15.628 amatininkais. Stodami į arteles, amatininkai turėjo atiduoti savo darbo įrankius. Nenorėjęs įstoti į arteles amatininkas niekur negaudavo jokių jo darbui reikalingų priemonių, tad jam nė nebuvo kitos išeities, kaip tik stoti į artele. Arteleje gi jis buvo smarkiai išnaudojamas, už darbą buvo atlyginama palyginti mažai, buvo apkraunama dideliais mokesčiais. Vien draudimo mokesčių artelelės narys turėjo mokėti 10% savo uždarbio.

Šiandien laisviau atsikvėpęs amatininkas vėl gali verstis kaip tinkamas. Tam likra dalis amatininkų nori iš artelių išėiti ir vėl laisvai ir savarankiškai dirbti. Tačiau didžiama jų nori likti artelelėse, bet jau suorganizuotose kooperatiniais pagrindais. Tuo būdu, tvarkydami visai kitais, negu prie bolševikų, pagrindais, susikurs stiprūs gamybos vienetai, kurie galės sėkmingai veikti toliau.

Įvairiose mūsų krašto vietose yra karo metu nukentėjusių artelių. Lietuvos gamybinės kooperacijos

taryba stengiasi nukenėjusioms nuo karo artelelėms atlyginti nuostolius daiktais arba pinigais, vertindama žuvusius daiktus tiek, kiek jie kaštavo tada, kada buvo paminti.

VILNIAUS APYGARDOS KOMISARAS PRIĖMĖ APSKRITIES VIRŠININKUS

Į Vilnių atvykęs Vilniaus Apygardos Komisaras p. Wulff, kurio žinioje yra Vilniaus, Trakų, Alytaus ir Švenčionių apskritys, šiomis dienomis priėmė minėtų apskričių viršininkus. Iš klausęs jų pranešimus, komisaras p. Wulff davė nurodymų tolesniam darbui.

„DAINOS“ DR. JOS CHORAS

sekmadienį, rugpjūčio mėn. 10 d., 10 val. ryto renkasi Valstybės Radiofonon, kur bus choro repeticija drauge su Radiofono orkestru.

I LAISVĖ

Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 26375 ir 22430.

Š. m. rugpjūčio m. 9 d. 6 val. ryto po sunkios ir ilgios ligos mirė
stud. med. **DUBAITĖ VIRGINIJA.**
Pašarvota Kauno kapinių kopyltėleje, laidojama š. m. rugpjūčio mėn. 10 d. 19 val.
Apie tai praneša giminėms, pažįstamiems ir draugams
Nuliūdusi motina

Smulkūs skelbimai

Vlts. stiklo f-kul „Aleksotas“ skubiai reikalingas prityręs tekorius. Atlyginimas mėnesinis. Dėl atlyginimo susitarti vietoje. 275(3)

Vlts. stiklo fabrikui „Aleksotas“ reikalingos gerame stovyje dvi arklių transporto platformos 2 — 3 tonų keliamosios jėgos.

Pirmenybė parduodantiems platformas su arkliais. Dėl kainos — susitarti vietoje. 274(3)

Mažai šeimai reikalinga švari, darbi, sažininga tarnaitė. Yra daržas ir 4 mėn. vaikas. Kreiptis Kalniečių 87. 273(2)

Dviejų asm. šeimai reikalinga mokanti namų ruošą ir virtę darbininkė, bent trup. suprantanti vokiškai arba rusiškai. Eiti iš kiemo, 11—13 ir 16—18 val. Dainavos 2, bt. 2. 272(2)

SKELBIMAS

Reikalingi prityre skardininkai, švelsuotojai ir tekintojai, frezuotojai. Kreiptis į Valst. Tekstilės Tresto remonto fabriką „REMONTAS“. Kaunas, Daukšos g-vė Nr. 22. 279(1)

SKELBIMAS

Perkame auto dalis: ventilatorius su motorais, gazogeneratoriams, dinamomašinas, akumuliatorius ir t.t. Siūlyti Valst. Tekstilės Tresto remonto fabrikui „REMONTAS“. Kaunas, Daukšos g-vė Nr. 22. 280(1)

SKELBIMAS

Pranešame visuomenės žiniai, kad priimami gydymui ir vasarajimui privatūs asmenys buvusioje K. A. L. Kasos sanatorijoje Birštone. Gydoma ligoniai sergantieji reomati, moterų ligomis, mažakraujai, nervų, virškinimo trakto ir bendrai nusilpusieji. Puiki gamta, geras maistas ir priežiūra greitai gražina nusilpusius žėgas. Salygas sužinoti: Kaune — darbo ir socialinės apsaugos žinyboje (kambarys Nr. 12) arba Birštone telef. Nr. 17. Sanatorijos Administracija 292(1)

SKELBIMAS

Pranešame, kad visl. atidavę taisyti avalynę artelelės „Plaktukas“ dirbtuvėms, privalo iki 1941 m. rugpjūčio mėn. 20 d. atsimiti savo užsakytus. Iki tos dienos neatsimta avalynė bus parduota iš varžytynių. „Artelelė „Plaktukas“ 276(3)

Reikalinga mašininkė ar mašininkas, mokas-anti lietuvių ir vokiečių kalbas. Kreiptis: Kaunas, Vasario 16 d. g. Nr. 10, bt. 6. 300(1)

Gerą radijo aparatą parduodu arba mainau į drabužinę spintą ar kitą kokį daiktą. Kaunas, Savanorių pr. 48, but. 2. 301(1)

Trijų asmenų šeimai reikalinga tarnaitė voldetė, gerai mokanti virti. Kreiptis 19—21 val. Mickevičiaus g. Nr. 33, b. 5. 303(1)

JEI IŠVERSTI

ka nors reik, į Sapiegos 6 eik. Vertimų biuras „Plunksna“. Tel. 23727. 213(7)

Rimkevičius, Alfonsas, s. Antano, kareivis, buvo Pabradės poligone. pėsčiųjų žvalgų būry. Kas žino apie jį, prašau pranešti Juozapavičiaus pr. Nr. 56a. A. Rimkevičiui. 294(1)

Vienam asmeniui reikalinga sažininga ateinančių šeimnininkė. Teirautis Šančiuose, Kranto al. 152, b. 4. 20 valanda. 288(1)

Skubiai reikalingas **MULO VIRIMO MEISTRAS.** Teirautis darbo valandomis artelelė „Kvepalai“, Duonelaičio g. 42, tel. 27128. 291(2)

Parduodamas patefonas su dviem spyruoklėm ir 35 plokštelėm už (400 rub.). Molėtų g-vė 30/28, bt. 2. B. Kasperas. 264(1)

Vincas Molis pamestą maisto kortelių lapą ir kitus dokumentus gali atsimiti „I Laisvė“ administracijoje kasdien 8—18 val.

Skubiai ieškau buto iš 2—3 kambarių su virtuve miesto centre. Mokėsiu iš anksto už metus. Prašau namų savininkų pranešti „I Laisvė“ administracijai V. C. Nurodžiusiam duosiu 100 rub. 302(1)

Ieškau klebonijoj šeimnininkės vietos. Siūlyti šio laikraščio administracijai Nr. 254. 254(5)

Duodu vokiečių kalbos pamokas. Skambinti tel. 22363. 298(1)

Varnių valsčiaus savivaldybei reikalingas prityręs buhalteris, galįs savistoviai vesti buhalteriją. Prašymus su gyvenimo aprašymu sįsti savivaldybei ligi š. m. rugsėjo mėn. 1. Viršaitis 246(1)

Prie mažų vaikų, vieno metų, antro 2½ metų, reikalinga mylinti vaikų auklė. Kestučio 7, but. 4. 282(1)

Kas žino apie Praną Burneiką, Kauno Aukšt. Techn. Mok. mokinį, kilusį nuo Liepalingio, Saltoniškes km., prieš pat karą išvykusį į Biržus, prašau pranešti Vladimir Burneikai, Liepalingio pšt., Saltoniškes km. arba paskelbti laikraštyje. 283(1)

Ieškau patarnavimo. Prūsų g. Nr. 15, b. 8. 284(1)

Mažai šeimai skubiai reikalinga prityrusi-pagyvenusi šeimnininkė-tarnaitė. Su rekomendacijomis kreiptis Molėtų g. Nr. 23, b. 1., telef. 22213. Nr. 285(1)

Duodu muzikos pamokas. Raštu kreiptis į šio laikraščio administraciją. 286 nr. 286(1)

Žaliakalny, netoli kelto, išnuomojamas namas, kuris tinka istaigai, bendrabučiu. Sužinoti pas „Aldonos“ kavinės vedėją. 281(1)

Ieškau mašininkės-selcretorės arba sąskaitininkės vietos. Moku lietuvių ir šiek tiek vokiečių kalbas. Siūlyti „I Laisvė“ administracijai. V. G. 266(2)

Einu į namus taisyti elektros gėdimu. Nemuno g. 26, bt. 3, telf. 23668. 289(1)

Parduodamas pianinas ir saliono baldai Gedimino 21, bt. 10. Teirautis 16—20 val., šventad. — 10—14. 290(1)

Namų ūkini pirkis elektrinį švediška šaldytuvą (ledainėle). J. strazdas, Miško al. 18, b. 4. Telefonai: dieną 23143, vakare — 24863. 293(1)

Išnuomojamas kambarys Būgos r. 54c (salka centr. šild.). Galima 2 asm. 295(1)

BUHALTERIJOS KURSAI

Prie Kauno Liaudies Universiteto pradeda veikti buhalterijos kursai. Norintieji istoti į šiuos kursus parduoda prašymus universiteto raštinėje Laisvės al. Nr. 43 bt. 3.

Pirmoji grupė numato pamokas pradėti 1941 metų rugpjūčio mėn. 18 d., kitos grupės nuo rugsėjo mėn. 1 d. 297(3)

EKRANAS

„Ohm Krüger“ su Emil Janningsu

Rami ir talkinga buvo toji nedidutė, vos keletą šimtų tūkstančių sielu skaitanti burų tauta — olandų kilmės žmonės, isikurdinę Pietų Afrikoje. Napoleono karų laikais patekę anglių valdžion, jie vėčiau sutiko išsikelti ir pasitraukti toliau į šiaurę, kur jie isteigė savo respublikas. Bet jie turėjo nelaimės atrasti aukso laukus Witwatersrande, apie kuriuos suodė angliai ir, nepaisydami burų pastangų išlaikyti talka, puolė jų nepriklausomas Transvaalio ir Oranijos respublikas. Savo senojo prezidento Pauliaus Kruegerio vadovaujami, burai nuo 1899 ligi 1902 m. atkakliai spyrėsi užpuolliksams, suduodami jiems stiprių smūgių. Bet šimtamilijoninė imperija, jėgas sutelkusi, galų gale vistiek prispaudė mažytę, kad ir narsią tautą. Senukas, kuone apakęs jos prezidentas Kruegeris (iš populiaraus „dėde Kruegeriu“ praminatas) apvažinėjo Europos sostines, prašydamas pagalbos žmoniškumo reika-

lui paremti, bet iš njekur jos nesu- laukė. Burai kapituliavo ir buvo anglių žiauriai užgrobti, pats gi Kruegeris, kuone 80 metų sulaukęs, apakęs ir kare netekęs visų artimųjų, mirė Sveicarijoje 1904 m.

Tai grynoji istorija. Nūn-filma: tai toji pati istorija, kurios meistriško pavaizdavimo branduolį sudaro nuostabiai isigyventa Emilio Janningso vaidyba. To aktoriaus vardas jau savaime kvalifikuoja pačią filmą. Toliau, gauname pasigėrėti filmoj parodomu patriarchaliniu natūralios, sveikos, tautos gyvenimu, kurio sudrumstimą atjaučiame kaip nusikaltimą. Bet dar didesnis nusikaltimas yra tasai būdas, kuriuo angliai veda karą — ne vien prieš karius fronte, bet ir prieš moteris bei vaikus namuose. Šitie vaizdai, ypatingai žiaurus burų moterų kalinimas stovykloje, yra pats šurpiausias ir įspūdingiausias filmos išgyvenimas.

J. Btms.

Filma apie didijį kolonizatorių

Kine „Kapitol“ pradėta demonstruoti filma „Karolis Petersas“, kurioj vaizduojamas vokiečių kolonizatoriaus gyvenimas. Karolis Petersas — paveikslas drasaus, ryžtingo ir atkakliai tikslo siekiančio žmogaus, kuris savo gyvenimą pašvėndia kilniam herojiškumui. Nepaisydamas kliūčių, pamindamas daugelio nesusipratėlių raizgomas intrigas, Petersas ryžtasi iškovoti savo kraštui taip reikalingą koloniją.

Daug tūkstančių vokiečių emigruoja į užjūrį, ten isikuria. Jų darbas sutelkiamas svetimam krašte. Turės Vokietija kolonijų, — bus išspręsta problema, visl dirbs vienam kraštui, kūrybingos jėgos bus pajungtos tarnauti vienam tikslui.

Kolonijos — nauja problema, drąsiai mesta į visuomenę, nesukėlė entuziaztingo pritarimo, kaip buvo galima laukti. Ignoruojamas valdomųjų sluoksnių, pajuokiamas, be ypatingesnės paramos, Petersas nenuleidžia rankų: su dviem draugais jis vyksta į Rytų Afriką ir — nuostabu! — netrukus jis jau turi pluoštą sutarčių su negru karaliukais. Petersas isigyja simpatijų, bet ir priešininkai nesmaudžia. Jo kolonijine veikla susirūpina angliai, nušaukiamas

Peterso artimas bendradarbis Dr. Juehke.

Pagaliau Petersas — jau reicho komisaras ir gubernatorius, tapęs nesusipratėlių skleidžiamu intrigu auka, grįžta į Berlyną. Audringas reichstago posėdis. Apakę, sukirsinti atstovai nieko nenorį girdėti apie Petersą. Jis iššvilpiamas iš posėdžių salės.

Paniekintas jis palieka reichstago rūmus. Tačiau Petersul toli nuo nusiminimo, — akys svaįdo žaibus, jis tiki, jog jo darbas nebus ir liks amžiams.

Filma žiūrimsa su idomumu. Hans Albers, kauniškei publikai gerai pažįstamas iš ankstesnių laikų, sukūrė įtikinanti ryškų tipą. Filma yra su lietuviškais parašais, bet jų mažoka, pasitaiko klaidų. Pageidautinas paprastesnis šriftas, lengviau išskaitomas.

Priedė vykusl Ufos kronika, kurioj atsispindi kryžiaus žygis į Tarybų Sąjungą ir kitos aktualybės. Lietuviški įkalbėjimai padeda suprasti rodomus vaizdus.

K. C.

Fr. Šileris

Kauno kino teatruose

KAPITOL

Karl Peters su Hans Albers Seansų pradžia: 4,30 ir 7. Sekmadieniais: 2, 4,30 ir 7.

DAINA

Ohm Krüger su Emil Jannings. Seansų pradžia: 4 ir 6,45. Sekmadieniais: 2, 4,30 ir 7.

GLORIJA

Fridrikas Šileris su Lil Dagover ir Heinrich George Seansų pradžia: 5 ir 7. Sekmadieniais: 3, 5 ir 7.

SATURN ir LYRA

„Jaunoji karta“ su Albrechtu Schoenhals Seansų pradžia: 5 ir 7. Sekmadieniais: 3, 5 ir 7.

„Fr. Šileris“ — vokiečių karinio auklėjimo, jaunystės ir poezijos filma. Genialusis poetas Šileris eina karo mokslo. Viurtenbergas ir jo kunigaikštis valdovas. Nepaprastas karinis režimas, tvarka, klusnumas. Filma dinamiška, įvairi, patraukli žiūrimsa. Tai realistinis istorijos gabalėlis iš Vokietijos, kada ją sudarė paskirų kunigaikščių valstybės. Visur kertasi gyvenimiškoji realybė ir genialiojo poeto polėkiai. Poetas Šileris nugali Viurtenbergo kunigaikštį, kad genijaus negalima išauginti, bet genijus turi gimti; net daugiau: genijų gimdo visa tauta. Poetas Šileris visur iieka laimėtojas: atlikęs griežta karinio auklėjimo staža, įgau-na suformuluoto žmogaus kelią ir išėja gyveniman su sūkiu: laisvė yra dvasia, kas jo valdovą labai nustebina. Pagaliau Šileris svetima pavarde su savo laisva dvasia pasišalina iš valdovo krašto. Filma apima Šilerio jaunystę, „Plėšikų“ dramos kūrybos periodą. Filma auklėjanti ir gera. Priedas — kronika parodo karo vaizdus, kurie parodo šių dienų sunkias ir lemiamas kovas. F. K.

CIRKAS

Kaune, Mickevičiaus 30.

Suorganizuotas Vaełov Černiausko. Cirkas duoda progos pasi- grožėti įspūdinga, meniška programa.

Seansų pradžia: šiokiadieniais 16.30 ir 18.30 val., šventadieniais nuo 14.30, 16.30 ir 18.30 val. Kasa atidaroma valanda anksčiau. Žydams įeiti draudžiama.

Cirko Direktorius

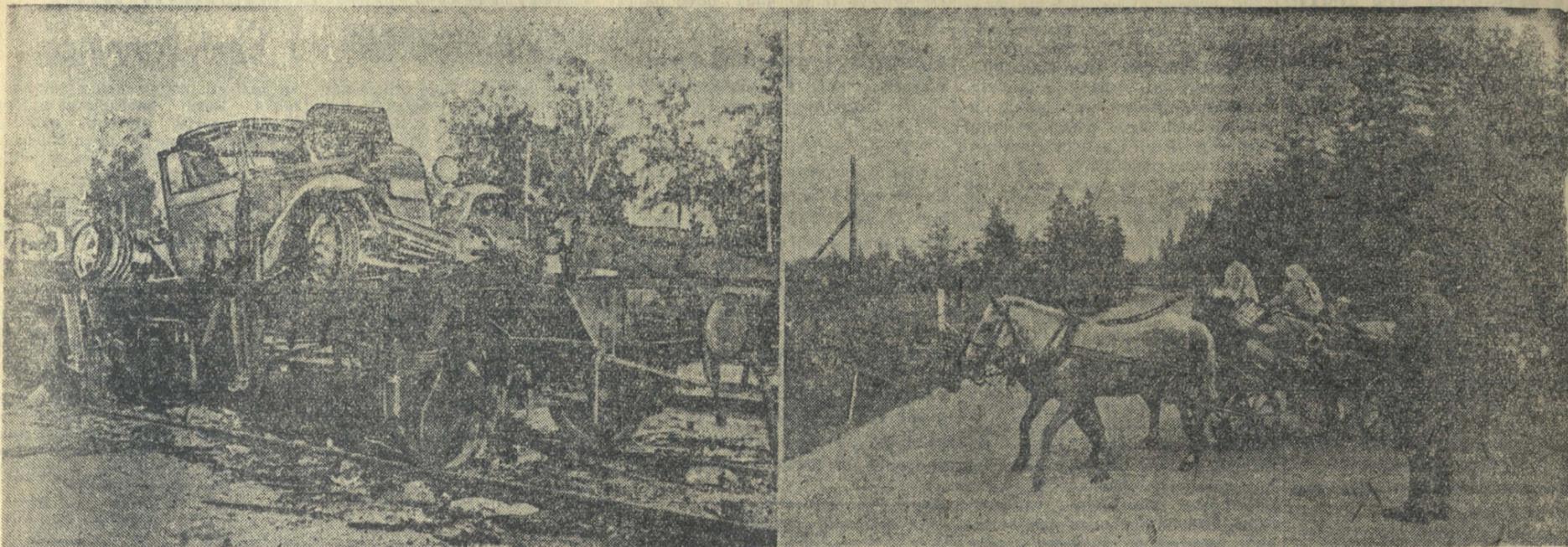

MAŠINRAŠČIO STENOGRAFIJOS ir BUHALTERIJOS

Kursai, Kaune, Sapiegos g. Nr. 6 Tel. 23727

213 (6)

IŠ DIDŽIOJO ŽYGIO Į RYTUS

Kairėj: Sovietų prekiniai traukiniai, vokiečių smingamųjų kovos lėktuvų padegti.

Dešinėj: Rusai ūkininkai, pasrodžius pamišiams vokiečių daliniams, grįžta iš miškų, kuriuose jie buvo pasislėpę nuo raudonojo teroro.

„Feldzeitung“ nuotraukos

Min. Goebbelsas apie britų plepalų ofenzyvą

BERLYNAS. E. DNB žiniomis, žinomame savaitraštyje „Das Reich“ Reicho ministeris dr. Goebbelsas straipsnyje, pavadintame „Britų plepalų ofenzyva“, atsiskaito su anglų propagandos diletanizmu, kuris, pasitraukus Duff Cooperiui, jo pėdinio Brandon Brackeno dar sustiprintas. Reicho ministeris nurodo, kad pagaliau nusibosta britų informacijų ministerio naujus išradimus demontuoti, kadangi visa jo melų kampanija koncentruojasi apie tariamus vokiečių karinių arba politinių asmenybių pašalinimus, arba apie jų internavimą koncentracijos stovyklose, jų savijudybę arba nutiesimą, ir šie melai vėliau jo paties demontuojami. Reicho ministeris konstatuoja, kad visiškai aišku, kas šiais vaikščiama melais norima pasiekti. Anglijai visiškai nesvarbu, kad visi šie gandai būtų tikri, svarbu tik tai, kad jie paskleidžiami ir kad jais vokiečių tauta patikėtų. Tačiau, kaip Reicho ministeris pabrėžia, vokiečių tauta pro šiuos gandus prašina tik patraukdama pečius ir nekrepdama jokio dėmesio. Toliau Reicho ministeris nurodo, kad iš viso yra kvaila gilintis į šiuos mr. Brandon Brackeno mokiniškus darbus. Sovietų kariuomenė buvusi įėjusi į Varšuvą ir Dancigą. Esą rasti vokiečių kareiviai, kurie priekinti prie patrankų, o austrų kulkosvaidininkai rasti priekinti prie kulkosvaidžių. Ir daugiau tokių melų yra paskleista. Iš to galima padaryti išvadą, kad britai negali nieko daugiau savo bolševikiniam sąjungininkams padėti, kaip tik šia plepalų ofenzyva. Tačiau plepalų ofenzyva Vokietijai negali pakenkti, kadangi ji tikrovės nepakeičia. Apie dviejų frontų karą, kurio Brackenas labai mielai norėtų, negali būti iš viso jokios kalbos. Jeigu britų oro pajėgos

naktimis puola vokiečių miestus ir bombarduoja gyvenamuosius kvartalus, — tai jos taip pat būtų darę, jeigu Vokietija šiuo metu ir nebūtų užangažuota Rytuose. Reicho ministeris savo straipsnį baigia nurodydamas, kad šio karo britų politika, priešingai anglų tradicijoms, pasižymi greitomis kalbomis, neturdama laiko ir kantrybės sulaukti vaisių. Tai yra taip pat tikra sunkaus anglų pralaimėjimo priežastis. Mums neatrodo, konstatuoja Reicho ministeris, kad Anglija šiuo metu jaustųsi ypač saugiai, nes, kas saugiai jaučiasi, neranda reikalo taip meluoti, kaip Churchillis ir jo jaunuolis iš informacijų ministerijos. Britų plepalų ofenzyva taip pat susilauks pralaimėjimo, kaip ir visos ligšiolinės Churchillio tiek karinės, tiek propagandinės ofenzyvos.

Jau paskandinta apie 13 mil. tonų anglų laivų

Britų laivininkystė atsidūrusi dideliame pavojuje

BERLYNAS. E. DNB praneša: Ryšium su paskutiniame vokiečių kariuomenės pranešime nurodytais anglų laivininkystės nuostoliais per liepos mėnesį, siekiančiais daugiau kaip 407.000 tonų, Berlyno spauda pateikia visų ligšiolinių anglų laivininkystės nuostolių apžvalgą.

Tie nuostoliai sudaro jau beveik 13.000.000 tonų.

— neskaityt didelio kiekio laivų, užplaukusių ant minų arba šiaip padarytų netinkamais naudotis. Laikraščiai pabrėžia, kad naujieji anglų nuostoliai, — nors, dėl susisiekimo Atlante sumažėjo, jie, palyginus su praėjusiais mėnesiais, nebuvo tokie dideli — yra todėl ypatingai svarbūs, kad

jie žymiai praneša Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Amerikos bendrai pastatomų laivų tonazą.

„Berliner Boersenzeitung“ rašo,

kad karo pradžioje Anglija bent iš dalies pajėgė užpildyti susidarancius nuostolius, statydama naujus laivus arba juos pirkdama iš užsienio. Tačiau dabar viso to nepakanka, kad galima būtų garantuoti pristatymą Anglijai visų jai reikalingų iš svetur atgabenamų prekių, kaip antai, maisto produktų, kolonijų žaliavų, naftos ir kt. Turint, be to, galvoje, kad atpuolus Europos jūrų susisiekimo linijoms, anglų įvežimo keliai žymiai paailgėjo, dėl to yra reikalingas ir didesnis tonazas, o, be to, atsivėlgiant į tai, kad Anglijos karo laivynui reikalinga daug šimtų tūkstančių, o gal ir milijonų, tonų pagalbinių karo laivų, buksirų, transporto laivų ir kt., — Anglijos laivininkystės padėtis rimtumas yra dar ryškesnis.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo, kad, jei kova dėl Atlanto vyks taip, kaip iki šiol, tai

galima veik matematiškai

tiksliai apskaičiuoti, kiek tas nuolatinių laivų tonazas netekimas turės paraližuoti anglų prekybos laisvę.

Galimumas laivų nuostolius koku nors būdu išlyginti kas mėnuo mažėjas, kadangi laivų statyklos užverstos darbais, apgadintos arba padarytos visiškai netinkamos. Laikraštis baigia: „Šiandien 400.000 tonų per mėnesį nuskandinamų prekybos laivų Anglijai yra kelerio-pai didesnis nuostolis, negu tai buvo karo pradžioje arba jo pirmojoje dalyje. Tie nuostoliai taip pat įrodo, kiek Vokietija pajėgia Angliją silpninti, kai vokiečių kariuomenė veržiasi Rytuose į didelius sprendimus“.

SANCHAJUS. E. DNB praneša, kad, iš japonų gautomis žiniomis, Čungkingo vyriausybė nutarė pasiųsti 15.000 kinų kareivių į Burmą, kur jie turės perimti Burmos kelio apsaugą, jeigu britai su tuo sutiks. Šis nutarimas buvęs priimtas rugpiučio 1 d. Kveiyange įvykusioje konferencijoje, kurioje dalyvavo ir karo ministeris Hojinghinas.

Rabindranatas Tagorė kūrybos požiūriu

Retas lietuvių skaitančiosios visuomenės nežinojo indų rašytojo ir filosofo Rabindranato Tagorės vardo, kuris prieš porą dienų mirė savo gimtajame mieste Kalkutoje. Rabindranatas Tagorė buvo plačiai žinomas ir pasaulyje, ypač kai kuriais išpopuliarėjusiais kūriniiais, pavz., „Gintanzali“, „Paštas“ ir kitais. Tenka pabrėžti, kad šalia Gandžio vardo, Tagorė buvo plačiausiai žinomas indų vardas.

Rabindranatas Tagorė gimė Kalkutoje 1861 metais, birželio 7 d. Tuo būdu mirė išgyvenęs per aštuoniasdešimt metų. Literatūrinį talentą, matyti, paveldėjo iš tėvo, nes tėvas, būdamas tikybos žmogus, parašė ir kai kurių dvasinio turinio knygų. Pats Rabindranatas Tagorė šalia literatūros

ėmėsi ir pedagoginio darbo. Nuo 1901 metų savo tėvo dvare, Santinikėtane, netoli Bolpuro, Bengalijoje įsteigė mokyklą, kuri pradedant Didžiojo karo metais, išaugo į savo rūšies universitetą (Visvabharati). Tačiau Tagorės pedagoginis darbas nebuvo pagrindinis, nes didžiausi Rabindranato Tagorės nuopelnai yra indų literatūrai. Būdamas žymiausias indų poetas Tagorė parašė apie 100 knygų bengalų kalba, o pradant tu buvo išversta į anglų kalbą laisvos prozos būdu.

Rabindranatas Tagorė, kaip poetas, yra lyrikas. Indų tautai Tagorės lyrika buvo tokia nuoširdi, kad daugelį dainų pradėta dainuoti. Kai kurios Tagorės dainos taip plačiai pasklido, kad nebeatskiriamos nuo tautos dainų. Tago-

rės dainų motyvai — meilės pojūčiai, indų epo gabalai, kai kurio fakto interpretacija ir kita. Tagorė rašė ir dramatiškus kūrinius, dažniausiai lyrinio romantinio pobūdžio. Tačiau turinio atžvilgiu visi dramatiniai kūriniai yra iš indų gyvenimo. Pagaliau Tagorė yra parašęs nemažą novelių ir kelių didesnių romanų. Visi romanai buvo išversti į daugelio Europos tautų kalbas. Filosofinio turinio raštų atžvilgiu Rabindranatas Tagorė yra indų išminties atstovas. Pagrindinis Tagorės filosofijos bruožas — žmogui reikia tobulėti dvasiškai. Tagorė parašė knygų ir tautų klausimais. Tai „Nacionalizmas“, kur Tagorė pasisakė, kad kiekviena tauta turi teisę gyventi.

Dvi datos ypač priminė Rabind-

ranatą Tagorę pasauliui. Tai 1913 metai, kai Tagorė gavo Nobelio literatūros premiją, ir 1919 metai, kai po Armitsaro skerdynių, atsisakė anglų dovanoto sero titulo. Prie šių datų tektų paminėti ir tą kūrybinę datą, 1923 metų, kuriais išleistas Tagorės visų raštų rinkinys.

Į lietuvių kalbą Rabindranato Tagorės raštų, vieno ar kelių vertėjų išverstu, yra taip pat nemažas skaičius. Yra išversta „Namai ir pasaulis“, „Gintanzali“, „Alkani akmenys“, „Nacionalizmas“, „Paštas“ ir kiti. Be to, laikraščiuose buvo spausdinta nemaža Tagorės raštų ištraukų.

Žinios iš visos Lietuvos

PANEVĖŽYS

— Apylinkės ūkininkai smarkiai pradėjo dirbti laukų darbus. Bolševikai buvo naujakuriams išdalinę žemes, tačiau daugumai nedavė priemonių jai įdirbti. Todėl šiais metais buvo neįdirbtos žemės. Dabar savininkai skuba dirbti, kad iki rudens ta žemė būtų paruošta žemdirbiams įjavams sėti.

— Rugpiučio 3 d. Valst. dramos Teatro salėje L. Raud. Kryžiaus Panevėžio skyrius suruošė koncertą. Be gausiai dalyvavusių panevėžiečių, į koncertą atsilankė viešos komendantas ir daug kitų vokiečių kariuomenės pareigūnų. Panevėžiečiai buvo išsilgę kon-

certų, nes bolševikų laikais nebuvo nei vieno koncerto, kuris visuomenės būtų įdomus.

— Pirmomis karo dienomis vietos komunistai ir žydai buvo padėties „viešpačiai“. Suiminėjo itariamus asmenis ir, nusivedę į rūsius, žiauriai kankindami nužudydavo. Prie cukraus fabriko vienoje duobėje buvo rasta 19 nužudytų asmenų lavonai. Buv. Saugumo rūsy rasti trys žiauriai nukankinti įžymūs Panevėžio daktarai. (Mačiulis, Gudonis, Žemgulyš). Žydai matydami, kad baigėsi jų valdymo dienos, išžudė per 40 asmenų.

Vokiečių kariuomenei užėjus, visi raudonieji spruko į miškus, tikėda-

miesi, kad „nugalimoji“ armija juos netrukus išvaduos ir vėl jie galės šeiminkauti. Tačiau visi buvo surinkti ir už nuveiktus darbus gaus atitinkamą atlyginimą.

SEIRIJAI

Seirijų valsčiaus gyventojai ilgai minės pastarąją bolševikų priešpauą. Ir čia, kaip ir kitur Lietuvoje, nebuvo tokios šeimos, kurios nebūtų palietus žiauri bolševiko okupanto ranka. Paskutinėmis dienomis visi jautėsi kaip nesavi. Vietoj slapstęsi laukuose, miškuose, kluonuose, grioviuose, o kiti, kurie negalėjo nuo savo namų atsitraukti, vakarą guldami nesitikėjo, kad rytą kels. Išvežti: vaistininkas

Vaicekauskas su šeima, buv. nuov. viršininkas Zabarauškas su šeima, Vainiūnų pr. mokyklos mokytojai Kačjuliai, Krikštonių pr. mokyklos mokytojai Sinkai ir Paserninkų pr. mokyklos mokyto. Runta su šeima. Kai kurie iš šių mokytojų tą dieną buvo mokytojų susirinkime Alytuje, bet grįžtančius juos sutiko ir mokytojai išliko.

Bėgdami vietiniai komunistai padeginėję namus. Bolševikų viršaitis Aliukonis išbėgdamas išsinešė valsčiaus kasos pinigų, mokytojų algų per 20.000 rublių.

Praėjus karo sukuriui, tuoj Seirijuose susikūrė policija, susivar-

kė savivaldybė. Normaliai veikia kooperatyvo krautuvės, kurios aptarnauja gyventojų būtiniausias poreikavimus prekėmis. Į turgus ūkininkai atveža javų, bulvių, daržovių ir kt. Žodžiu, gyvenimas vis daugiau įeina į normalias vėzes. Ūkininkai su pasitikėjimu ir viltimis dirba savo darbą.

Iš užsilikusių komunistinių įstai-gų ir kitų dokumentų, kurie buvo rasti pas komunistus ir išmėtyti apylinkėje, lyg paslėpti, rasti platūs sąrašai numatytų išvežti asmenų, kurių tarpe yra kunigai, mokytojai, buvę šauliai, policininkai, ūkininkai ir kt. Didžiausia „medžioklė“ čia būtų buvusi birželio 21—22 d.